

„Az, hogy a szolgálatba indulás beiktatással kezdődik, jelzi, hogy a lelkész nemcsak „munkavállaló”, hanem a szent munkában töltött fontos helyet.”
Régi-új liturgikus sarok ► 2. oldal

„Sokan tették fel már nekem ezt a kérdést: kántortanító?! Azok még nem haltak ki? Nem. Én is egy élő példány vagyok.”
Egy helybéli légyszívű kántor hétköznapjai
Petőfi szülővérosában ► 3. oldal

„Kiváló módszer, mindenkinek javasolom: vegye elő Szent Pál Korinthusiakhoz írt első levelének tizenharmadik fejezetét, és úgy olvassa fel magának hangosan a szeretethimnusz, hogy a „szeretet” szó helyére a saját nevét illeszti minden alkalommal. Megrázó élmény lesz!”
Interjú Bárdos Júliával ► 5. oldal

Misszió földön, vízen, levegőben ► 4. oldal
Az V. révfülöpi Luther-konferencia előadásai ► 7–10. oldal
Szélrózsza-szemle ► 12. oldal
Népzenei hétvége a jó pásztor közelében ► 13. oldal
Aki legyőzte a kísértőt ► 14. oldal

FOTÓ: HORVÁTH ISTVÁN

Szabad a tánc

Sárváron nagy múltjuk van a farsangi báloknak. Az evangélikus egyházközség levéltári anyagában száz évnél is régebről származó meghívók tanúsítják a gyülekezeti élet mozgalmasságát. Hajdanán az Evangélikus Férfi- és Legényegylet, valamint az Evangélikus Leány és Nőegylet váltakozva hívta egybe a város úri

és polgári közönségét a Korona Szálló termeibe színielőadásra, táncmulatságra, farsangi vigalomra. A rendszerváltást követően az egyletekkel együtt ez a régi hagyomány is újradéledt. A farsangi időszak társastánc-kultúrájának „húzóágát” – a helyi Stop & Go Táncklubbal karöltve – a város történelmi kerestény felekeze-

teinek báljai jelentik. Az evangélikus bál – ugyanúgy, mint a többi – önkormányzati nyitottsággal szerveződik. Az evangélikus jelleget a felkért díszvendég(ek) személye és a gyülekezet első bálzó konfirmandusainak táncbemutatója (*képiünkön*) hangsúlyozza.

► Beszámolónk a 13. oldalon

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériumának felhívása az egyházközségekhez

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Presbitériuma február másodikai ülésén az alábbi közleményt fogalmazta meg:

„A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma az egyház szervezetéről és igazgatásáról szóló 2005. évi IV. törvény 128. § (5) bekezdése alapján, tekintettel a hideg időre, lehetőségei szerint kéri valamennyi evangélikus egyházközséget és intézményt, hogy nyissa meg helyiségeit az arra rászorulóknak, gondoskodjon ellátásukról.
2012. február 2.”

■ KÁKAY ISTVÁN DEZSŐ,
az országos iroda igazgatója

Diakóniaünnep Balassagyarmaton

Új vezetőt iktattak a Túrmezei Erzsébetről elnevezett szeretetszolgálat élére

► **Túrmezei Erzsébet születésének havában, februárban, az első vasárnapon – 5-én – kettős ünnepre gyűltek össze a balassagyarmati evangélikusok. Egykori vezetője emlékének tisztelegve a gyülekezet területén 1933 óta működő szeretetház felvette a Túrmezei Erzsébet Evangélikus Szeretetszolgálat nevet, és ez év januárjától – egy év átmeneti időszak után – új otthonvezetőt is kapott. Az ünnepi istentiszteleten Bartha István lelkéssel dr. Fabiny Tamás püspök végezte a szolgálatot.**

A püspök Zsolt 119,25 alapján („Életem a porhoz tapad: eleveníts meg igéddel!”) a diakóniáról beszélt. A görög eredetű szót elemezve hívta fel a figyelmet annak népi etimológiájára: *por által, poron keresztül*. Egy emberre, egy száz éve született testvérré emlékezünk – mondotta –, aki áldott eszköze lehetett Istennek. Aki még a legnehezebb körülmények között is vállalta alig húszévesen tett fogadalmát. Túrmezei Erzsébetre emlékezünk, aki evangélikus szeretetszolgálatunk kimagasló egye-

niségévé vált, és példát adott arra, mit jelent szolgálni.

Csak alagút című versében a sorok között annak a reményének adott hangot, hogy kora politikai elnyomásának és gazdasági válságának egykoron bizonyosan vége lesz: „Ne félj, ne sírj! Hiszen csak alagút!” – írta. Így vállalta a szürke ruhát, az egyszerűséget és maga háttérbe szorítását, hisz tudta: Krisztustól kapta az elhívást az életre szóló küldetéshez.

► Folytatás a 3. oldalon

Zord napok – derűs keresztények

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFI.)

A révfülöpi előadóterem ajtaján más és más hangok szűrődnek ki – konferenciája válogatja. A január végi Luther-konferencia kemény témákat tűzött napirendre. Szembesülni a magyar valósággal – lutheri koordináta-rendszerbe helyezve jelenségeket és tennivalókat, megismerni Luther pedagógiai munkásságát, megfejteni igehirdetésének titkát, az istentisztelet-teológiáját mélyebbről megvizsgálni nehéz, fáradságos, komoly feladat. Mégis számos alkalommal hallhatott az ajtón kívül figyelő fül vidám hangokat. A szünetekben és az esti beszélgetések során pedig jókedvű emberekkel találkozhattam.

A Luther-konferencia után, annak előadásait olvasgatva kezembe veszem a reformátor „bestsellerét”, az *Asztali beszélgetéseket*. Jókat mosolygok, s merek vidám lenni. Lutheri hilaritás – szokták mondani. A jókedv, a vidámság lutheri örökség? Igen az! Mégis több annál. Krisztusi örökség.

Lehet, hogy az evangéliumokban nem olvasunk sem Mesterünkről, sem a tanítványokról vidám történeteket, és az evangéliumi derű mégis szinte kitapintható. Nem csak a jézusi példázatok csattanóiban, a farizeusok visszafelé elsülő szellemi fegyvereiben, s végképp nem a tanítványok megmosolyogni való csetléseiben-botlásaiiban. A lelkiületében. A hit, az Istennel való bizalmas kapcsolat ajándékában, amely segít a dolgokat, az életet másként látni.

A szemünk ugyanis – éljünk bármely korban – inkább olyasmint lát, ami szomorúságra ad okot. Sőt! Hajlamosak vagyunk a gondokat, bajokat, sötét felhőket látva rá is meredni arra, ami rossz. Elkeseredünk. Lógatjuk az orrunkat. Azt mondják, a realisták manapság nem vidámak. Nincs okuk rá. Márpedig én úgy hiszem, a keresztények realisták. A legfontosabb tényekkel, a világban játszó legfontosabb erőkkel számolnak, a kapcsolatrendszerük alapján véve rendben van, két lábbal a földön állnak, s hitükből adódóan természetes számukra az, hogy tájékozódjanak a világról. Ettől realisták. És mégis vidámak!

Vidámak, mert számolnak a világ igazi valóságával: ez a világ az Isten világa. Dolgaink – ha ki nem rángatjuk magunkat onnan – Isten kezében vannak. Tőle jövőnk, vele járunk, őhozzá tartunk. Múlt, jelen, jövő – minden a kezében van.

Abban a kézben, amely teremtett és alkotott mindent. Engem is. Abban a kézben, amely gondviselő szeretetének jeleként ad az élethez elegendőt. Abban a kézben, amelyet értünk oda lehetett szegezni a keresztre, de ott is a leghabzóbb, megváltó kéz

volt. Abban a kézben, amely egyedül tud megtartani, ha zuhanunk. Abban a kézben, amely egyedül tud jó utat mutatni, és – hiszem – inteni is fog, amikor az utolsó úton megpillantom a zsákutca táblát, mert nincs tovább. Inteni fog, hogy van tovább, hogy „jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok”. A keresztény derű embere erre a kézre bízta magát.

„Lutheri hilaritás – szokták mondani. A jókedv, a vidámság lutheri örökség? Igen az! Mégis több annál. Krisztusi örökség.”

Tudom, a rossz, a gonosz is realitás. Elkeserítő valóság. De éppen Luthertől tanultam meg, hogy a gonosz is csak Isten ördöge. Az ugató, harapós, marni készülő kutya lánccon van, s ugyanaz a kéz fogja... Ha Isten közelében vagyok, nem jelenthet veszélyt az örök életemre.

Mindez nem jelenti azt, hogy ne hatna rám a világgazdasági válság és a magyar krízis. Még azt sem jelenti, hogy egyéni gondok, sőt olykor tragédiák ne törnének rám. Azt pedig végképp nem, hogy védett lennék testi-lelki betegségektől, nyomorúságtól. De mindezeket az örök élet távlatában – ahogy a régiak mondták: *sub specie aeternitatis* – figyelhetem, láthatom, élhetem át.

Ezért tudunk az egyházban nemcsak együtt sírni, de együtt nevetni is. Az egyház humora különös kincs. Vigyázni kell rá. Érdemes megőrizni, továbbadni is. A vidámság a hit jele. Nagyon visszás jelenség savanyú evangélikusokat látni.

Úgy vagyunk ezzel, mint a pesti viccel. Nagy bajban van a társadalom, ha nincs pesti vics – mondták nagyapáink. Nagy baj van a kereszténységgel, ha az egyháznak nincs humora, s legfőképpen: nem tud önmagán nevetni. Mert a keresztény humor nem másokon való kacagás, hanem saját önkritikánk hangja, amely képessé tesz, hogy rácsodálkozzunk a világ visszasságára és Isten világának örömteli voltára.

A keresztény derű nem a vaskos tréfákból fakad hát, hanem abból az optimizmusból, hogy mi az Istennel való végső találkozásra és együttlétre készülünk. Nem a végre, hanem a kiteljesedésre. Közben mosolygva vet az ember egy pillantást a gonoszra, hiszen „nincs ereje már, reá ítélet vár...”

Bőjt előtt az egyház ismeri a farsangi időt. De tudja a mértéket, és ismeri a pótcselekvésekkel szemben az igazi örömet és vidámságot. Tud örülni a másik embernek, aki ugyanúgy Isten gyermeke. És tud örülni az Isten csodálatosan teremtett világának. És tud örülni magának Istennek.

Oratio œcumenica

Úr Jézus Krisztus! Hálát adunk neked, hogy Istenként földi léteddel, szenvedéssel, haláloddal és feltámadásoddal osztoztál az ember földi útjában, mindannyiunk életében. Hálát adunk neked azért, hogy még ennél is többet tettél értünk: saját magadat ajándékoztad nekünk. Köszönjük, hogy ezt a csodát nem zártad a múlt rejtekébe, hanem újra és újra kínáld nekünk: igédben, a kenyérből és borban, testedben és véredben. Köszönjük, hogy egy közösséggé formáld azokat, akik részesednek az élet kenyérének csodájában.

A benned való közösség reményében könyörgünk hozzád. Bocsásd meg nekünk, hogy hitetlenkedésünk, keserűségünk, önzésünk miatt sebeket ejtünk egymáson, az általad formált közösségen. Bocsásd meg nekünk, hogy közösségeinkben elhalványul a veled való közösség öröme, életújító ereje. Bocsásd meg nekünk, ha miattunk – szavaink, tetteink vagy éppen tértelenségünk miatt – gyaláznak téged. Bocsánatodért és újulásért könyörgünk: te tedd élővé a haladó testet. Te tedd élővé egyházad életét. Te tedd élővé tanítványaid hitét. Légy gyülekezetünkkel, gyülekezetünk minden kisebb közösségével. Formáld minket, hogy szavainkban, tetteinkben, a bennünket mozgó indulatokban evangéliumod hirdetőivé válhassunk életünk minden területén.

Könyörgünk azokért, akik szemé elől a szenvedés vagy éppen a lét könnyelműsége eltakarja a hozzád tartozás életújító örömét. Mutasd meg minden mélységben osztozó szeretetedet a betegséggel, magánnyal, céltalansággal, gyászal küszködőknek. Segíts, hogy a veled való közösségből erőt merítve gyógyíthassuk mi is a testi, lelki sebeket.

Könyörgünk ezért az országért, amelyben élünk. Munkáld vezetőinkben a felelősségtudatot és bölcsességet, hogy a rájuk ruházott hatalommal mindannyiunk javát szolgálják. Add meg mindannyiunknak a felelősségteljes munkavégzés lehetőségét és örömét.

Könyörgünk a világért. Add, hogy a világban uralkodó igazságtalanságot, pusztítást és közönnyt akarjuk megtörni, és ki-ki a maga életterületén tegyen is a békésebb, igazságosabb, emberibb világért.

Úr Jézus Krisztus! Te, aki közösséget vállaltál velünk, és ma is adod igédet, testedet és véredet, hallgasd meg imádságunkat. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Édes uraim, mennyit kell költenünk évenként puskákra, utakra, hidakra, gátakra és sok más hasonló dolgokra, hogy biztosítsuk a városok békességét és lakóházait: hát miért ne költhetnénk ugyanannyit a szegény elhagyott ifjúságra is, hogy egy vagy két ügyes embert adhassunk melléjük mint iskolamestert?”

► Luther Márton:

Kereszttyén iskolák állítása s fenntartása ügyében (Masznyik Endre fordítása)

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

HATVANAD VASÁRNAP (SEXAGESIMA) – LK 10,38–42

Mindketten befogadták

Jézus úton van Jeruzsálem felé. S közben értünk halad a Golgotára vezető úton, betér a három testvér házába, ahova a szorgalmas és sok mindenért aggódó, igyekvő Márta hívja meg. A másik testvérről, Máriáról tudjuk, hogy ő az, aki meghallgatta és meg is hallotta Jézus prédikációját. A harmadik testvére, Lázárnak mind a neve, mind a holléte itt rejtve marad. Nem tudjuk, hányan gyűltek itt össze, hogy Jézust hallgassák. Hogy Jézus mit mondott, abból sem derül ki semmi. Ami mindenki számára ismert Márta és Mária történetéből, hogy Mária csendben hallgatta Jézus igéjét, mert számára nem volt ennél fontosabb tennivaló. Ūt, figyelt, és Isten kegyelme áradt a szívébe.

Márta és Mária egyaránt befogadta Jézust, de mindketten más-képp. Nem szólhatunk egy szót sem Mártára, hiszen ő volt az, aki Jézust beengedte a házába. Nem tessékelte ki rögtön, hanem ajtót nyitott neki. Pedig nő léte nem tehetett volna meg! Mondhatnánk, Jézusért Márta is kész cselekedni. Csakhogy éppen Jézus nem azért tér be, hogy leüljön. Ūt nem azért kell beengedni, mert így illik. Ū nem a pihenőidejét akarja eltölteni a hívős falak között. És nem is azért tér be, hogy egy falat étellel kínálják. Jézus maga az evangélium, a szó, a beszéd. Jézusnak mondanivalója van ebben a házában! És ez hatvanad vasárnapjának is a lényege: Jézusnak számunkra is mondanivalója van, beszéde van hozzánk. Isten benne jött el a földre, hogy közel jöjjön hozzánk, megismerjük őt a saját szavain, saját életén és halálán keresztül.

A megkeseredett életű, a betegségtől már jót alig remélő, a megélhetés gondjaiba belevesző mind Jézusnál talál megoldást, tőle kap választ. A felismerésükkor ránk omló bűnök halálba kergető hatalmából Isten kegyelmének hirdetése szabadít meg, az evangéliumban megszólaló Isten áldozatos szeretete vezet ki. Pál apostol még Saulként Isten szavának hiánya miatt csapódott a keresztényüldözők közé. Mi mindenre volt képes Saul az Isten szava előtt bezárt füllel, kemény szívvel, daccal az evangéliummal szemben? Isten aztán őt is megszelídítette szeretetével és igéjével. Kegyelmének újjászülő hatalma a háborgó szívű rabbi tanítványt csendes lelkű apostollá tette.

Jézus ma már nem a bölcsőben fekvő gyermek, nem a poros úton járó nagy tanító, hanem az, akinek szavára enged a lélek, megnyílik a szív ajtaja is, és az ember meghajol Isten irlalma előtt. De milyen nehezen történik meg ez? Hogyan állja a harcot a magát erősnek tette, vigasztalásra nem szoruló, üdvösséggel, egyházzal minék is számoló, arra alig éhező „én”? Mennyire valóságos erő bennünk a bűn hatalma, a gonosz ereje! Megmutatjuk az eredményeinket, látszatra többek vagyunk bárkinél – nyugtatjuk igazolásul magunkat. Jézus nem kell meggyőznünk semmiről, ellenben, ha őt hallgatjuk, nagyobb öröm ér bennünket minden addigi sikernél, élménynél. Eszünkbe sem jut, hogy önmagunkat próbáljuk igazolni.

Mária látszólag semmilyen munkát nem végez, mégis életének legnagyobb és életre szóló tettét hajtja

végre, amikor leül, hogy Jézust hallgassa. A Megváltó tiszta beszéde nem hiábavaló, felesleges, unalmas vagy illendőségből fakadó szóáradat. Elindít bennünket az üdvösségre, ott marasztal Jézus közelében. Mária ezért nem is áll föl, és nem igyekszik a tűzhely mellé segíteni testvérenek. Az, amit Jézus szavaiból kap, jóval több, mint egy kis vacsora vagy akár egy napi táplálék. Jó, ha mi is megértjük, hogy nem Jézusnak kell adnunk, nem Jézust kell kínálnunk. Ū ad nekünk. Ū éppen azért jött, hogy adjon! Jézus Urunk szava egész életünket tápláló kenyér. És milyen sokat jelent ez nekünk! Akik őt hallgatjuk, belőle élünk, számunkra ő a napi eledel.

Kívánjuk, vágyjuk a kegyelem igéjét, a Jézusról szóló beszédet, a nekünk szóló, életünk küzdelmeiben, félelmeinkben vigasztaló és a kegyelemben megerősítő igehirdetést. Hiszen mi is szenvedünk, mint ahogy ő is szenvedett. Bennünket is magunkra hagynak, mint őt magára hagyták. Minket is arcul ütnek, megsebeznek, mint ahogy vele is ezt tették. Mi is imádkozunk a következő percért, mert számunkra oly sok minden érthetetlen, elfogadhatatlan és nehéz, talán még a kereszt súlyával is vetekszik. Sokan izgága, sok mindenre igyekvő életet élnek. Arra sem képesek, hogy nyugodtan üljenek egy kis ideig, és ez sajnos még az egyházban is igaz. Sok dolgunk van!

Kétségbeesésben és bizonytalanságban tart bennünket a békétlenség vagy a rá nem figyelés. Ki lehet ez a Jézus, aki mellett mégis lecsillapodik

A VASÁRNAP IGÉJE

az ember, megnyugszik, fölfigyel és hallgat? Milyen rendkívüli tulajdonsága van, hogy lebilincseli az őt hallgatót? Hogyan történhet meg, hogy az egyik testvér őt választotta, míg a másik nem tudta abbahagyni a sürgölődést, és továbbra is a szokásos napi tevékenysége érdekelte? Akkor Mária részesült abban a kegyelemben, hogy megértette, meghallgatta: Isten személyesen törődik velünk. Kihív bennünket az addigi életünk-ből. Keresztje a mi életünkbe is belehasított, és elvágta addigi életünk fonatát, és új, örök életet adott. Erre az újra Máriának nagyon is szüksége van, szüksége lesz, hiszen majd ott kell állnia testvére, Lázár holtteste mellett.

A Jézusról szóló beszéd mindig nekünk szól. Ez az, amit soha nem vehetnek el tőlünk. Nem mi nyúlunk érte, nem mi választjuk. Ū ment végig az úton egészen a Golgotáig, ő ment a halálba, hogy Istennél értem is szót emelhesen, hogy halált legyőző, élő Ūrként hozzám is szólhasson. Ámen.

■ KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA

Imádkozunk! Jézus, a te beszéded teremjen jó gyümölcsöket! Szent igéd és Szentleked ítélje meg bűneinket! Vigasztaljon bánatunkban! Bátorítson halálunkban! (283,3)

Helyettes, megbízott, különleges szolgálatba állított lelkész iktatása

► A kivétel erősíti a szabályt – tartja a mondás. Így van ez az egyházban a sajátos, különleges szolgálatok esetében is. Azért vannak, hogy a megszokott mederben zajló egyházi életet egy átmeneti időben vagy speciális helyzetekben erősítsék, biztosítsák.

A *Liturgikus könyv* második kötete a lelkésziktatás rendje mellett iránymutatást ad arra a helyzetre, amikor helyettes lelkész kerül a gyülekezetbe, hiszen átmenetileg pótolni kell a kiesett szolgálattelvetőt. Bekövetkezhet ez – mondjuk – a lelkészi állás betöltésekor az új lelkész beiktatásáig vagy például abban az esetben, ha a lelkész asszony gyermekeket nevel, és számos más esetben. Ilyenkor a illetékes egyházi vezető helyettesítést küld a gyülekezetbe. A szolgálat komoly volta indokolja (a gyülekezet nem szenvedhet hiányt igében és szentségekben), hogy valamilyen, a gyülekezet és a lelkész számára is fontos mérföldkő legyen az ideiglenes szolgálat indításánál is.

Nemcsak a helyettes lelkésszel, hanem a megbízott lelkésszel is ugyanez a helyzet. Nem mindenki számára ismerős ez az elnevezés. A *korábbi segédlelkész ma megbízott lelkésznek hívja az egyházi törvény.*

Amikor az Evangelikus Hittudományi Egyetemen a teológushallgató befejezi a tanulmányait, és a püspöke lelkésszé szenteli (ordinálja), akkor még nem végezhet önálló, gyülekezetet vezető munkát: vagy egy lelkész (principális) mellé kerül a gyülekezetben, vagy önálló helyen kezdi a szolgálatát, de akkor is az egyik környékbeli lelkész beosztottjaként.

Természetes, hogy az evangelikus egyház – még inkább a Magyarországi Evangelikus Egyház – elsősorban gyülekezetekben gondolkodik, hiszen tudja, valja, hogy az egyház elsősorban a gyülekezetekben él. Mégis, a gyülekezeti lelkészi szolgálat mellett sok olyan területe van egyházunknak, ahol lelkészek szolgálnak, sajátos lelkészi szerepben.

Az, hogy a szolgálatba indulás beiktatással kezdődik, jelzi, hogy a lelkész nemcsak „munkavállaló”, hanem a szent munkában tölt be fontos helyet.

A *Liturgikus könyv* második kötetének rubrikája a 28. fejezetben így kezdődik: „A beosztott lelkész szolgálatba állítását a felügyeletével megbízott lelkész, a helyettes lelkész szolgálatba állítását az egyházmegye esperese vagy annak megbízottja a vasárnapi gyülekezeti (fő)istentisztelet keretében végzi.” Majd néhány bekezdéssel lejjebb így folytatódik: „Az istentisztelet rendje a gyülekezetben általában használatos vasárnapi istentiszteleti rend, aminek – hacsak nyomós ok nem szól ellene – része az úrvacsora.”

Az istentisztelet rendjére így hát jelen keretek között nem térünk ki, de érdemes belepillantanunk a liturgia csak erre az alkalomra szóló részébe.

Természetesen ilyen rész a bibliái olvasmányok sora. Nem egyszerű-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

en általános, minden helyzetben felolvasható igékről van szó. Az útmutatás így segít: „A választott lelkész a helyi gyülekezetben végzendő szolgálat sajátos szempontjaira, körülményeire utaljon: a lelkésszenteléskor és lelkésziktatáskor használt lelkéziókat mindenképpen kerülendők!”

Ez utóbbi azért fontos, mert nagy a veszély, hogy ismeret hiányában az emberek a lelkésszentelést és az -iktatást különböző formáit összekeverik. Ha – többek között – az igelvasásokkal nem tesszünk különbséget, akkor a különböző értelmű, tartalmú, funkciójú és súlyú szolgálatok összemossódnak.

Az iktató által feltett kérdések egyszerre utalnak a megbízóra, a megbízatás határozott idejére, ugyanakkor a szolgálatot végző lelkiismeretére és készségére: „Téged az egyházkerület püspöke meghatározott időre beosztott/helyettes lelkészi szolgálatra rendelt a gyülekezetbe: vállalod-e jó lelkiismerettel a rád bízott szolgálatot?” Majd így folytatódik: „Ígérd-e, hogy megbízatásod ideje alatt a ...-i gyülekezet építését pásztori szeretettel, odaadó hűséggel és példás étellel szolgálod, és evangelikus egyházunk törvényes rendjét – előjáróid útmutatását követve – mindenkor megtartod?”

Erezheted ezekben a szavakból, hogy a lelkészi szolgálat egyik felté-

tele az alázat. Aki becsületesen igent tud mondani a két kérdésre, az nem önmagát akarja hirdetni, s nem is csak fizetésért bejáró „munkavállaló” akar lenni.

Hogy azonban egyházunk demokratikus elvei se sérüljenek, a helyettes lelkésznel a püspöki kiküldetés bejelentése után a fungens így fordul a gyülekezet felé: „Testvéreim az Ūrban! (...) Kérdezem tőletek, a gyülekezet tagjaitól: támogatjátok-e őt a közöttetek végzett szolgálatában?”

Az iktatást követő imádság pedig olyan kontextusba helyezi a gyülekezetet és pásztorát, hogy abban megszólal a felülről jövő ajándék ígérete éppen úgy, mint a szolgálat munkaterületeinek gazdagsága: „Szerető menyeyi Atyánk! Magasztaljuk szent nevedet, hogy megajándékoztál szent jelenléteddel. Köszönjük, hogy mindnyájunkat testvéri közösségbe egyesítettél a mi Ūdvözítőnk és Pásztorunk, Jézus Krisztus által. Együtt könyörgünk most hozzád áldásért. Tedd eredményessé közös munkánkat. Áldd meg gyülekezetünket és egész egyházunkat, püspökeinket, a lelkipásztorokat és a felügyelőket, a presbitereket és minden munkatársunkat. Ébreszd és erősítsd bennünk a hitet, igéd szeretetét, az evangélium iránti hűségét. Áldd meg népünket és vezetőinket. Add meg mindenkinek az eredményes munka örömét és a mindennapi kenyeret, megnyugvást adó otthont és megértő társakat. Adj békességet minden embernek, a világ békéjét és a te békességedet, Jézus Krisztus által.”

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (1F.)

Új vezetőt iktattak a Túrmezei Erzsébetről elnevezett szeretetszolgálat élére

► Folytatás az 1. oldalról

A küldetéshez, amelyben Túrmezei Erzsébet testi és lelki támaszt nyújthat a reá bízottaknak. „Szolgáljunk az Úrnak örömmel!” – szólította fel végül a püspök a jelenlévőket.

Az igehirdetés után a szeretetszolgálat – a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma által választott – új vezetőjének beiktatása következett. *Ács Andrea* hét éve az otthon munkatársa, nagyon jól ismeri az intézményt és annak lakóit. Tavaly konfirmált, azóta is elkötelezett egyháztagunk.

Az *Evangelikus énekeskönyvben* Túrmezei Erzsébet százöt énekszövege, illetve fordítása található. Ezekből az istentiszteleten a gyülekezeti énekeken kívül is több elhangzott a gyülekezet énekara és a gyermekek előadásában. A költő verseit *iff. Záborszky Csaba* Kazinczy-érmes előadóművész tolmácsolta. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos

Irodája képviselőjében *Buda Annamária*, a Diakóniai Osztály vezetője és *Kákay István* irodaigazgató volt jelen.

Az ünnepség a templomtól pár száz méterre lévő szeretetház kapujában folytatódott, ahol a püspök megáldotta az immáron új nevet viselő házat. A gyülekezet nagy örömmel lépte át a régi-új küszöböt, amely mögött a lakók és a gondozók figyelmes fogadása hamar barátságos és

meleg légkört teremtett a kinti tizenegy fokos hideg után.

Miért vette fel a szeretetszolgálat Túrmezei Erzsébet nevét? A válasz 1951-re nyúlik vissza, amikor a kommunista önkény feloszlatta a Fébé-egyesületet, és szolgálatát betiltotta. A diakonisszák a budapesti anyaház védeltségéből az utcára kerültek. Túrme-

lattel is rendszeresen megbízta. Versei nyomtatásban nem jelenhettek meg, de titokban – gépelt formában – mégis sokakhoz eljuthattak.

A szeretetházban jelenleg tizenhét fő elhelyezésére van lehetőség, két- és háromgyás szobákban, de a gyülekezet vezetőinek fejében már megszületett a bővítés gondolata és terve.

A SZERZŐ FELVÉTELE

zei Erzsébet a balassagyarmati gyülekezetben és a szeretetotthonban talált menedéket, amelyet az egyház 1933-ban vásárolt meg, és még a háború alatt is tovább működtetett, többnyire diakonisszák vezetésével.

Túrmezei Erzsébet mintegy huszonöt éven át végezte itt az otthonvezetés szolgálatát. Eközben a gyülekezetben negyed évszázadig munkálkodó *Szabó József* püspök igazgató-

Említésre méltó még a SZIA (Szociális Innováció Alapítvány) minőségbiztosítási tanúsítványának folyamatban lévő megszerzése.

A lelkesi szolgálatot a mindenkor helyi evangélikus lelkész látja el az intézményben. Jelenleg Bartha István (*képünkön a püspök jobbján*) az, aki mindennap találkozik a lakókkal az áhítatok és beszélgetések alkalmával.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Túrmezei Erzsébet életének tanúit keressük!

2012. február 14-én ünnepeljük *Túrmezei Erzsébet* diakonissza testvér, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990. évi újraindulása utáni első főnökhasszonya születésének századik évfordulóját.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának döntése nyomán az idei esztendőben szeretné az egyház ezt az ünnepet diakóniai szolgálatának középpontjába helyezni. Az egyház média munkája (televízió, rádió, írott sajtó) is kiemelten foglalkozik majd *Túrmezei Erzsébet* életútjával, műveivel. A Fébé-egyesület és a Luther Kiadó pedig közösen tervezi egy kiadvány megjelenését.

Ehhez a készülő emlékkötethez keresünk most hiteles tanúkat, akik közelről ismerték Erzsébet testvért, és életéről, szolgálatáról hasznos adalékokat osztanának meg, esetleg levelezésüket, más dokumentumokat a szerkesztők rendelkezésére bocsátanák. Segítségüket előre is köszönjük!

Köháti Dorottya: dora.kohati@gmail.com; 20/824-3015.

Herzog Csaba: herzog.csaba@lutheran.hu; 20/824-5536.

Egy helybéli lágyszívű kántor hétköznapijai Petőfi szülővárosában

■ FARKASNÉ GOMBÁR ILDIKÓ

– Anya, neked végül is hol van a dolgozód? – kérdezi tőlem öt éves Panka lányom.

– Miért kérdezed, kincsem?

– Mert iskolába is jársz, meg a temetőbe, a templomban és az imaházban orgonálsz, de hozzánk is szoktál jönni az oviba... Nagymama az irodában dolgozik, az a dolgozója. Neked hol a dolgozód?

– Ó, kicsim, nekem nem ilyen egyszerű, én kántortanító vagyok, sok helyen van dolgozóm.

– De mi az, hogy kántortanító?

Sokan tették fel már nekem ezt a kérdést: kántortanító?! Azok még nem haltak ki?

Nem. Én is egy élő példány vagyok. A kántortanító zenél, tanít, orgonál, énekel, vezényel, gyerekekkel foglalkozik a gyülekezeti kereteken belül – hangzik a rövid, hivatalos válasz.

De hogyan is él egy kántortanító manapság?

Énekszámot választ a vasárnapi istentiszteletekre a kiírt ige, ünnepkör szerint. Forgatja szívében a kiválasztott énekek dallamát, hangnemét, mondanivalóját, és oda-vissza lapozgatja korárelőjáték-gyűjteményét, hogy a legmegfelelőbb darabot rendelje hozzá az adott énekhez. A kiszemelt művet a vasárnap közeledtével egyre sürűbben nézegeti, majd gyakorolja, végül az istentiszteleten eljátásza.

A kántor temetéseken énekel, gyászolni, búcsúzni segít. Azt a fájdalmat, könyörgést, imát, amelyet a gyászolók nem tudnak kifejezni szóban, megszólaltatja egy-egy ének szövegében. A kántor a temetésen nem sír, kivéve, ha gyerekkori barátjának koporsójánál kell énekelnie. De akkor is csak a gyászkocsi előtt a sírig.

A kántor esküvőkön orgonál, és szebbé teszi a fiatal párok legmeghittebb pillanatait. Fültanúja sok-sok „szeretem-akarok-készen vagyok” kijelentésnek, és magában szurkol, hogy ötven év múlva is ezt mondják.

A kántor karvezető is. Nyugdíjas-kórusnak korálfeldolgozást, gospelkórusnak Boney M.-számot, angol karácsonyi énekeket tanít. Lavírozik a

stílusok és az egyházzenei ízlés hajszálvékony mezsgyéjén, hogy a darab értékes, népszerű, hallgatható, énekelhető, szövegében tartalmas legyen, ugyanakkor az énekari tagok a következő próbára is eljőjenek, mi több, odaszánják az életükből a karácsony délelőttöt a templomi szolgálatra.

A kántor hálából Boci csokit oszt az adventi istentisztelet után a beszervezett diák zenészeknek, mert négy szólamban megszólaltatták a *Jöjj, népek Megváltóját*. A kántor Facebookon Taizé-istentiszteletre hívogatja ismerőseit, a gyülekezeti tagokat, valamint megszervezi a héttagú kamarazenekezt, és próbál velük a gyertyafényes este előtt.

A kántortanító tanít is. Hittant, *Miatyánkot*, *Tízparancsolatot* háromévesétől tizennégy éves korig. Az ovisoknak bábozik, a tinikkel önismereti játékokat játszik. A kicsiket graduálénekek szokatja, a kamaszokkal pedig keresztyén rappelel próbálja felvenni a ritmust. A kántortanítót gyakran látni a városban hátán gitárral piros biciklijén száguldozni, ovis tanítványai csak azt mondják: „Ott a gitáros néni!”, és nagyot köszönnék neki.

A kántortanító nyári táborokat, év közben nyomkeresőt szervez gyerekeknek, így kedvére telefonálhat, szervezhet, énekeket taníthat, kézműves sablonokat gyárthat éjjel egyig. Cserébe a gyerekek fél év múlva is belülről, lelkesen fűjják a hittanon: *Ó, Uram, te vagy az élet, te vagy a feltámadás...*

A kántortanító ugyanúgy éli életét, mint bárki más, és minden erőforrását beveti, hogy eltartsa családját. Két istentisztelet között tyúkokat etet, páccon virágot és bodzaszörpöt árul, gyerekeket korrepetál, civil szervezetet menedzsel, pályázatot ír, fűliában paradicsomot és uborkát termel, nagymamát ápol. Otthon is szeret énekelni, és gyerekeivel, férjével együtt sokat muzsikálnak.

A kántortanító reggel néha nem a jó dolgozójába indul el, mert azt sem tudja hirtelen, melyik iskolában is lesz hittanórája, de boldog, hogy van munkahelye: a gyülekezet.

A szerző a kiskőrösi evangélikus gyülekezet kántora

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

Megemlékezés Túrmezei Erzsébetről

A Magyarországi Evangélikus Egyház tisztelettel meghívja *Túrmezei Erzsébet* (Tamási, 1912. február 14. – Budapest, 2000. május 22.) költő, műfordító, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökhasszonya születésének századik évfordulója alkalmából Tamásiban február 12-én tartandó ünnepségére.

Az ünnep programja

9.30: Istentisztelet az evangélikus templomban. Igét hirdet *Gáncs Péter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke.

11.00: Ünnepi megemlékezés Túrmezei Erzsébetről a Könyü László Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény olvasótermében. Köszöntőt mond *Miskolczi Zoltánné* könyvtárigazgató. *Túrmezei Erzsébet költészete* címmel előadást tart *id. Zászkaliczky Pál* nyugalmazott lelkész. Közreműködnek a Würtz Ádám Tagiskola drámaszakkörös tanulói (felkészítőjük *Páliné Rauch Judit* tanárnő). Zársót *Gáncs Péter* püspök mond.

12.30: Túrmezei Erzsébet emléktáblájának megkoszorúzása.

▶ **A keresztyén segítő szeretet igen találékony. Sok formában siet a rászorulóknak segítségére. A hagyományos munkaterületek, mint a kórházakban, szeretetotthonokban végzett munka, a lelkigondozás különböző formái (katonai, börtön-, menekültügyi, reptéri, vakmisszió) mellett vannak egészen sajátos területei is. Ilyen például a cirkuszmisszió, az űrhajózási és ipari misszió és – a technika korszakában – a tengeri és a légi járművekkel, illetve az ezek személyzete számára végzett misszió. Az alábbiakban a Missziói Légitársaságot (Mission Aviation Fellowship, MAF) és a Nemzetközi Tengerészeti Missziót mutatjuk be olvasóinknak.**

A SZORGOS ÉGI HANGYÁK ÖTPERCENKÉNT FELSZÁLLNAK

Szárnyakat a reménynek

A Missziói Légitársaság munkatársai hetven éve segítenek világszerte

A szorgos égi hangyák története a II. világháborúban kezdődött. 1943-at írtak, amikor néhány amerikai pilóta azon kezdte el törni a fejét, hogyan lehetne a repülést humanitárius célra használni, hiszen a rászorulóknak, éhezők, betegek között nincsenek győztesek és legyőzöttek, hanem csak szenvedő emberek, gyerekek. Amint véget ért a háború, szárnyra kaptak reményeik, s alig valamivel a „győzelem napja” után, 1945. május 20-án amerikai és európai pilóták megalakították a Keresztyén Repülőök Missziós Társaságát (CAMF), amelyből aztán később kinőtt a Missziói Légitársaság. Az első kikötés „segélybevetésre” 1946-ban Mexikóban került sor.

„Segélybevetések”

A MAF bibliai hitű, keresztyén meggyőződésű munkatársakkal dolgozik, akik fontosnak tartják a missziói parancs betöltését (Mt 28,19–20: „Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelvé őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében...”) A társaság tagjai a legkülönbözőbb felekezetekből jöttek, de ezzel a közös missziói elkötelezettséggel.

Tévedés lenne azt hinni, hogy a MAF pusztán repülő predikatori szolgálatot végez. Alapszabályzatuk szerint a ma rendelkezésre álló több mint száznegyven kisgéppel élelmiszer-, gyógyszer- és betegszállítását végzik, légi mentőszolgálatot látnak el, orvosi eszközöket, orvosokat és ápolókat is eljuttatnak igen elzárt területekre – ahogy erről a MAF statisztikai adatai tanúszkodnak.

Légi diakónusok világszerte

A múlt esztendőben hétmillió kilogramm anyagot, árut (gyógyszert, élelmiszert, orvosi, technikai eszközöket) repítették célba, kétszáz ember fordult meg a kisgépek fedélzetén, nyolcvanöt ezer fel- és leszállásuk volt kétezer-ötszáz különböző célállomáson. Ezzel minden más légitársaságot felülmúltak! Ezerötszáz partnerszervezettel (egyházakkal, missziókkal, humanitárius szervezetekkel) működnek együtt. Mindehhez a sokféle feladathoz ezerkét száz munkatárs áll – pontosabban száll – rendelkezésre.

■ B. L.

Szakembereik, szponzorok, az értük imádkozók szervezeten tizenöt országból támogatják égi-földi világszolgálatukat, amelynek keretében minden ötödik percben felszáll a világ valamelyik részén egy MAF-repülőgép, a lehető legbékésebb, irgalmas céllal. Ők valóban az éter szorgalmas hangyái s a földi szükségben szenvedők gyors diakónusai.

Kiterjedt missziói hálózat

2006 szeptembere óta világszolgálatuk központja az angliai Ashfordban van, innen szervezik és koordinálják például a kanadai, az ausztráliai, európai, braziliai, új-zélandi, koreai régiós járatokat. De van bázisuk Bangladesben, Kelet-Timoron, Dél-Afrikában, Kanadában, Haitin és Ugandában is. A vizes területek fölött hidroplánnal végzik szolgálatukat, és repülnek a dzsungel fölé is.

Legtöbbször „havi fix” nélkül, szponzorok, baráti körök, gyülekezeti közösségek önkéntes adományaira hagyatkozva szelnek az égi óceánt. Ilyen „szorgos égi hangya” Martin Köhler is, akivel nemrég a Spiegel-Online.de készített interjút.

Köhler a Bajor Evangelikus Egyház támogatásával végzi munkáját a német szolgálaton belül „dzsungelpilótaként”. Az interjúban főleg arról szólt, milyen hatalmas orvoshiány van bizonyos területeken. Pápua Új-Guineában hosszú repülésnyi távolságra élnek az emberek az orvostól, olykor húszezer emberre jut egyetlen doktor.

Bizony előfordul, hogy elkésve érkeznek meg egy-egy helyre. Akkor már nem marad más, mint az evangélium vigasztalása. Ez történt például az egyik pápua faluban: egy bennszülött anya ikergyermekeknek adott életet, de az egyikük meghalt, és mire – három nap múlva – a gép leszállt, az anya is belehalt a vérvesztésébe. De ez kivételes eset.

A MAF gépeinek, pilótáinak, orvosainak, ápolóinak, tanárainak, misszionáriusainak évi nyolcvanöt ezer fel- és leszállása az életmentést szolgálja – többnyire eredményesen – közel hetven éve...

MISSZIÓ FÖLDÖN, VÍZEN, LEVEGŐBEN

És ki törődik a turisták és a „tengeri medvék” lelkével?

A nemzetközi és a német tengerészmisszió hétköznapijai

▶ **A Costa Concordia olasz luxushajó nemrég történt tragikus balesetében halálukat lelt turisták mellett tizenegy honfitársunk is megszenvedte a tengerhajózás veszélyeit. A parton segítettek a kikötői lelkészek és diakónusok is. A megszeppent turistáknak, de a profi tengerészeknek is nagy szükségük van olykor a lelki támaszra. Ezt nyújtja a Nemzetközi Keresztyén Tengerészeti Társaság (ICMA), melynek erős német ága 1898 óta működik. Érdekes és sokrétű szolgáltatásokat több mint hétszáz főállású, illetve önkéntes munkatárs látja el a világ sok kikötőjében.**

A nemzetközi és ökumenikus szervezet lelkészei a világ nagy kikötőiben

A Nemzetközi Keresztyén Tengerészeti Társaság (ICMA) 28 különféle keresztyén egyházi szervezet csúcsszerve. Azokat a lelkészeket és diakónusokat tömöríti, akik kereskedelmi, halász- és utasszállító hajókon alkalmazott tengerészekért dolgoznak.

Jelenleg a világon 526 kihelezett irodájuk van, és 927 kikötői lelkész végzi munkáját 126 ország kikötőjében.

A német és más nemzeti ághoz képest fiatal szervezet 1969-ben alakult meg. Az ICMA nemcsak a tengerészek lelki gondozásával foglalkozik, hanem a családjukkal, a szociális helyzetükkel is, és alkalmanként anyagi támogatást is ad a rászoruló „tengeri medvéknek”. Nagyon fontosnak tartja a szervezetet a tengerészek emberi méltóságának, személyiségük értékeinek, hitüknek a megőrzését, védelmét. A nemzetközi vezetőségben amerikai, brit, dán, német, vatikáni, holland lelkészek és tengerészeti szakemberek dolgoznak. A keresztyén világszervezet évente tartja közgyűlését a világ különböző részein.

A misszió gyökere a szociális érzékenység

Nem véletlen, hogy a német tengerészmisszió gondolata akkor vetődött föl, amikor a rendkívüli szociális érzéssel megáldott fiatal lelkész, Johann Hinrich Wichern az 1848-ban tartott egyházi napon Wittenbergben izzó beszédet mondott az egyház szociális feladatairól. Nemcsak a tengerek vándoraiért emelte fel a szavát, hanem mindenfajta szociális szükséghelyzetben vergődő emberért, követelve, hogy az egyház tegyen hatékonyabb lépéseket értük.

Wichern fellépésének hatására jött létre a belmisszió. Az Angliába kivándorolt, majd visszatért tengerészek is sürgették saját missziójuk létrehozását, így az egyházi akarat és a tengerészkövetelés szerencsésen egybeesett. Már 1854-ben létrehozták Brémában az első egyházi tengerészotthon. Az evangélikus egyház azért is igyekezett fellépni, hogy a

tengerészek kizsákmányolása mérséklődjön. A Német Tengerészeti Misszió megalakítására 1891. június 15-én Hamburgban és Kielben került sor. Az 1920-as években létrehozták valparaisói, New York-i és rotterdami, majd az ötvenes években a nagyvilág különböző kikötőiben (Isztambul, Alexandria, Dublin, Fokváros, Pireusz stb.) a telephelyeiket.

Kikötői lelkészek és diakónusok a tengerészek emberi méltóságáért

Idővel a lelkigondozói, istentiszteleti tevékenység mellé szociális feladatok is társultak. A lelkészek a kikötőkben berendezett irodáikban olcsó telefonkártyát juttattak a szárazföldre lépőknek, pénzt kölcsönöztek nekik, szállást biztosítottak, szórakozásukról igyekeztek gondoskodni (pl. biliárdasztalokkal), később internetelérhetőséget teremtettek, sőt kis könyvtárakat is berendeztek számukra. Az irodákat kikötői lelkészek (port chaplainek) vezetik, és diakónus munkatársak segítenek nekik a munkában.

A lelkészek és diakónusok – mintegy hétszáz – négyvenévente Németországban találkoznak, hogy kicseréljék tapasztalataikat, s újabb feladatokat határozzanak meg. A tengerészek személyiségének védelme, támogatása az egyik legfontosabb lelkigondozói feladat. Ezért a szervezet jelszava: „Őrizzék a tengerészek emberi méltóságát!”

A legkisebb missziós hely, ahol port chaplain végez szolgálatot, a finn Pori kikötője. Télen mínusz 30-40 fokban dolgoznak a dokkmunkások, s szinte óránként török a jeget a hajók körül, hogy be ne fagyjanak, s ne kelljen hetekig vesztelniük. A misszió így egy száma működtetésével tesz értük legtöbbet. De van ökumenikus imatermük is, ahol a Biblia mellett megtalálható a Korán, valamint Buddha és Siva szobra is, tekintettel a tengerek és a tengerészek sokféleségére.

Tengeri vándorok szárazon

Jörn Hille lelkigondozó diakónus Hamburg hatalmas kikötőjének déli részében. Jó három éve járja a konténerektől és hajóktól zsúfolt területet, s keresi a kapcsolatot a tengerészekkel. Sárga biztonsági mellényének hátán és fehér sisakján ez áll: „Chaplain” – lelkész. Irodájában a könyveszekrényben a könyvek mellett DVD-k, videokazetták. Meg egy hatalmas csomag, benne rengeteg kötött gyapjúsapka. Minek? Elmondja, hogy évente mintegy három ezer darabot osztanak szét a tengerészek között, hiszen sokan forró vagy éppen meleg nyári övezetből hajóznak be a fagyos hamburgi vagy más dokkba, és nincsenek felszerelve téli holmival. Ilyenkor nagyon jól jön nekik a nyakig húzható gyapjúsapka, amit még a tengeren is szívesen viselnek.

A kikötőben nincs semmiféle konkurencia a katolikus Stella Maris Tengerészeti Szolgálat munkatársai és a protestánsok között. Mindannyian a tenger vándoraiért vannak ott, s épp elég tennivalójuk akad. „Tengerészotthonunkban él olyan öreg medve, aki már huszonöt éve szárazon tölti napjait. Veled is törődni kell, egyedül van, rokonok, hozzátartozók nélkül. Úgy vár minket közel nyolcvanévesen naponta, mint gyermek a szüleit” – mondja a diakónus. S jelmondatukra utalva hozzátesszi: „Mert a legfontosabb: megőrizni bennük és közöttük az emberi méltóságot.”

■ DR. BÉKEFY LAJOS

► Az Evangélikumi Aliansz tagegyházai által ötödik alkalommal megrendezendő házasság hetét idén Lackfi János költő és felesége, Bárdos Júlia művészettörténész népszerűsíti. Az íróként, műfordítóként is számos díjjal elismert férjet jól ismerik ma Magyarországon. Irodalmárcsládba született, szülei – Oláh János és Mezey Katalin – maguk is József Attila-díjas költők, írók. A február 12. és 19. között zajló házasság hete apropóján most mégis a pár másik felétől, az evangélikus körökben kevésbé ismert Júliától kértem interjút. Ő szintén neves művész családjában nőtt fel, nagypapa ugyanis nem más, mint Bárdos Lajos Kossuth-díjas zeneszerző, karnagy, zenetudós.

– Kivételesen nagy családba születtem, mi heten vagyunk testvérek. Nagypapám, Bárdos Lajos tizenegy gyermeket nevelt fel. Nagymamát, Waliczky Irént sajnos nem ismerhettem, mégis szoros lelki közösség fűz össze vele. Negyedik gyermekének a születése után az orvosok közölték, hogy egy esetleges következő szülésbe – súlyos szívbetegsége miatt – belehalhat. Ezek után még tízszer vállalt gyermeket, igaz, három baba nem érte meg a felnőttkort. Édesapám mindig azt mondta, hogy Waliczky nagymama tízszer ment el meghalni szeretetből, másvalakiért...

Az élethez való hozzáállásunkat, ha a tágabb Bárdos rokonságra gondolok, sarkalatosan meghatározta ez az örökség. Mindannyiunk legnagyobb, központi kincse mindmáig a kisgyermek. Amellett, hogy a Jóisten legnagyobb áldásának tartjuk, az örömök kimeríthetetlen forrásai is a gyerekek. Én úgy nőttem fel, hogy számtalan kicsi volt körülöttem baltomáriafürdői nagy, közös nyaralónkban, ahol az egész rokonsággal együtt töltöttük a vakációkat.

– A számtalan áldáson túl nem jelentett ez a gazdag örökség egyfajta elvárást is Júliáék számára? Nem érezték úgy, hogy a szülőket „felül kell múlni”?

– Szerencsére nem. Bárdos nagypapa mérték nélküli jószívúsége és ajándékozó szeretete vagy nagymama önfeláldozó szolgálata utolérhetetlen példakép marad, de saját szüleimtől vagy anyai nagyszüleimtől is rengeteget kaptam. Ez nem teher, hanem ajándék. Folyamatosan próbálok fejlődni és hálát adni értük.

– Nagyon fiatalon ment férjhez és szülte meg első gyermekét. Utólag visszagondolva nem érzi úgy, hogy elhamarkodott volt a dolog, hogy lemaradt valamiről?

– Emlékszem, legkisebb testvérem születésekor már tizenhárom éves voltam, és irigységgel néztem anyukámra: hogyhogya ez az édes újszülött az övé, nem az enyém?! Fiatalkorom óta – bár szerettem a szüleimmel, testvéreimmel lenni – a legnagyobb, égető vágyam a családalapítás volt, a

babázás vonzott... Meg akartam tapasztalni azt a semmivel össze nem hasonlítható folyamatot, ahogy egy kisgyerek újraalkotja a világot.

Ettől függetlenül a tizennyolc éves koromban, a nászutunkon megfogant első gyermekünk érkezése szerzett némi meglepetést. Azt azonban őszintén mondhatom, hogy soha, egyetlen pillanatig sem éreztem azt, hogy ómiatta – vagy az utána született négy lányom miatt – bármiről lemaradtam volna. Szóval hiányérzet nincs bennem.

Első babánk egyéves volt, amikor felvettek az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténet szakára, és az ötödikkal a hasamban diplomáztam. Szakdolgozatomra Szilárdy Zoltán-díjat kaptam. Mire ezt átvettem, már ötödik gyermekünk is világra jött. Az az időszak, amikor öt kicsi zsi bongott itthon, hihetetlenül örömteli, visszahozhatatlan periódusa volt az életemnek. Sok-sok vidámság forrása volt, ahogyan fölfedezték a világot, járni, beszélni tanultak... Rettentő fáradt volt az ember, nehézségek is adódtak, visszanevezve mégis úgy érzem, felhőtlenül boldogok voltunk.

– Másokat is bátorítana, hogy kövessék a példáját?

– A saját életemre visszatekintve azt gondolom, hogy ha újra kellene kezdenem, ugyanígy csinálnám. Mivel az én utam ez volt, ezt ismerem, erről merek nyilatkozni. A korai gyerekvállalás egyes előnyei kétségtelenek: fiatalon rugalmasabb az ember, jobban bírja a nehézségeket, az éjszakázást. És az sem utolsó, ha valaki tud még egy tempóban biciklizni vagy kirándulni a tizennyolc éves nagyfiával.

Másrésztől viszont soha nem mernek másokat bármire is rávenni. Látom, hogy nagyon sokan lelki sérülésekkel küzdenek. Tanácstalanok, telve vannak félelmekkel, szorongással. Ha valaki ilyen terhekkel vág neki a házasságnak, az könnyen tragédiához vezethet.

– Úgy gondolja, hogy a házasságra, a családi életre alaposan fel kell készülni?

– Sok ismerősöm mondta már – szinte ugyanazokkal a szavakkal –, mekkora csalódás volt neki a házasság, a gyermekvállalás, mert azt valós tapasztalatok híján az amerikai filmek negédes világából kiindulva képzelte el. Az is szörnyű, hogy sok fiatal lány bébiszitterként, gazdagabb európai országok elhanyagolt csemetéire felügyelve szerez közvetlen élményeket a gyereknevelésről. Ezek a tapasztalatok ritkán pozitívak, a gyermek könnyen láb alatt lévő, felesleges, követelőző, idegesítő valakinek tűnhet.

Sokszor gondolkodtam már rajta, hogyan lehetne a fiatal lányokkal megéreztetni, mennyi öröm van az anyaságban, a szeretetteljes házasságban vagy akár a háztartásvezetésben is. Hogyan lehetne feloldani a félelmeket, a görcsöket és az ellenérzéseket, visszaállítva a női lét becsületét? Még nem

találtam általánosan alkalmazható megoldást...

– Júlia, vajon ilyennek képzelte az életét? Komoly hivatása van, ugyanolyan széles nyilvánosságot kaphatna, mint a férje... De költőként ő van reflektorfényben. Nem érzi kirekesztve magát párja életéből?

– Kirekesztve nem érzem magam. Jani életének egyetlen részéből sem – bár most, hogy feltette ezt a kérdést, rájöttem, hogy ezen még soha nem töprengtem...

A népszerűségét illetően vegyesek az érzelmeim. Egyrésztől nagyon örülök, és büszke vagyok rá, tudom, hogy ez neki fontos visszajelzés, erőt ad, és továbblendíti a nehézségeken. Másfelől azonban az ebből következő helyzeteket néha nagyon nehezen viselem. Például ha valaki rendszeresen szerepel a tévében, a többiek attól fogva máshogy néznek rá, máshogy szólnak hozzá. Engem pedig megrémiszt és irtóztat ez az elképesztő médiahatalom, amelynek

nagy nyilvánosságra vágyom, de rossz pillanataimban a befalazott Kőműves Kelemenné agóniáját élem át... Rengeteg szellemi energia volna bennem, amelynek a kifejezéséhez még keresem a módot. Jani munkáiba sok ötletem és gondolatom beleépült. Egy időben rosszul esett, hogy ő a nyilvánosság előtt kedves háziasszonyként és biztos érzelmi háttéréként emlegett engem. Én ennél többnek éreztem magamat. Hosszú és őszinte beszélgetéseink során értettük meg egymás szempontjait, és most már ő is máshogy áll a dologhoz.

Nehéz műfaj a házimunka, ha se eleje, se vége, se látszatja. Bizonyos időközönként meg kell állni, és csöndben, imádságban újra átélmélni, mi az értelme, miért is csinálom ezt az egészet. Hogyha van módom valóban kívülről szemlélni az életemet, rájövök, hogy tulajdonképpen nagyon szeretem az összes otthoni munkát, a szabadságot, azt, hogy magam osztom be az időmet,

Szűk családi körben...

halvány fuvallata ilyenkor meglepint bennünket. Nincs rosszabb érzés, mint amikor régi barátaink elkezdnek udvariasan társalogni velünk, mintha már nem lennénk ugyanazok az emberek, mint előtte!

Ami a szakmai féltékenységet illeti, hazudnék, ha azt mondanám, hogy nincsenek küzdelmeim. Nem a

hogy magam alakíthatom ki a környezetemet olyanra, ahogyan nekem tetszik, és hogy a „munkatársaim” egytől egyig nagyon szimpatikus és kedves emberek...

– Miközben Júlia otthon őrzi a harmóniát, nem fél, hogy az kívülről lesz támadásoknak kitéve? Nem félti férjét az elragadtatott hódolóktól?

– Kiváló módszer, mindenkinek javasolom: vegye elő Szent Pál Korinthusiakhoz írt első levelének tizenharmadik fejezetét, és úgy olvassa fel magának hangosan a szeretethimnuszot, hogy a „szeretet” szó helyére a saját nevét illeszti minden alkalommal. Megrázó élmény lesz! Cseppet sem homályosan, inkább nagyon is éles tükörben szembesülhetünk saját tökéletlenségünkkel. A szeretet nem féltékeny, tehát ha féltékeny vagyok a férjemre, akkor nem szeretem, hanem birtokolni akarom. Furcsa paradoxon a házasság, mert miközben nem birtokolhatom, az ő teste az én tulajdonom, az én testem pedig az ő tulajdona.

Jani valóban sok helyzettel visszaélhet, akár az egyetemen vagy az előadásain, amikor nálam szebb és fiatalabb lányok veszik körül. Szerencsére engem ezen a területen nem kínoz a féltékenység kísértése, mert teljesen megbízom benne és hitének a komolyságában. A féltékenység csak falat húzna közénk, ha viszont szeretettel hazavárjuk, és itthon megtalálhatja a nyugalmat, a békét és a megbecsülést, az még szorosabban összeköt bennünket. Egyébként meg zsámbéki házukban egy kicsit „életesebb korú”, valamint négy nagyon dekoratív és nagyon fiatal nő rajongása övezi, a kedves fiatalemberről nem is beszélve, aki példaképeként néz fel rá...

– Tudom, hogy egymás iránti feltétlen bizalmukon túl valaki másnak a hűségére is építenek...

– Így van, valóban nem ketten, hanem hárman kötöttünk szövetséget. A házaspár a Jóistennel együtt ugyanaz a titok, mint a Szentháromság misztériuma: a szeretetben egyek, mégis három külön személy. A legfontosabb, hogy mind a férfi, mind az asszony az Úristen felé forduljon, és soha ne magában bízjon, hanem a kegyelemben.

Nekünk egész életünket meghatározta az a konkrét tapasztalat, hogy Krisztus velünk egy asztalnál eszik, és mindig mellettünk áll. Évek óta szokásunk, hogy a déli haragszó alatt egymásért imádkozunk, és minden fronton próbáljuk egymás istenkapcsolatát erősíteni, hiszen a házasságban az a legfőbb hivatásunk, hogy egymást Krisztushoz s így az üdvösség felé segítsük.

■ B. P. M.

A házasság hete központi programjai

- Február 12. 10.30: Nyitó istentisztelet a debrecen-nagyerdei református templomban. Igét hirdet: Bölscei Gusztáv püspök.
- Február 13. 18.00: Találkozásaink, avagy naptáregyeztetés, hibaelhárítás, újratervezés. Süveges Gergő és felesége, Rudan Margit előadása.

Helyszín: a Deák Téri Evangélikus Gimnázium díszterme (Budapest V., Sütő u. 1.).

- Február 14. 18.00: Bálint-napi koncert. Fellép a Boyzless Voice, közreműködik Mekis Péter orgonaművész. A koncert után a jelen lévő házaspárok megáldása, fogadalmának megújítása.

Helyszín: Deák téri evangélikus templom.

- Február 15. 18.00: A házasság dicsérete és megjelenése a magyar népi kultúrában. Népzenei est, beszélgetés és táncbázis. Házigazdák: dr. Szabó Endre és barátai, Nemesiné Zsolnai Orsolya mesemondó.

Helyszín: a Deák Téri Evangélikus Gimnázium díszterme.

- Február 16. 18.00: Fedezzük fel egymást! Dr. Pálhegyi Ferenc előadása.

Helyszín: a Deák Téri Evangélikus Gimnázium díszterme.

- Február 17. 18.00: Házaspáros beszélgetés és koncert. Közreműködik: a Hegedűs Endre – Hegedűs Katalin zongoraművész házaspár, dr. Csókay András idegsebész és felesége, Ajtay Daniella.

Helyszín: a Deák Téri Evangélikus Gimnázium díszterme.

- Február 18.: Alarcok nélkül a házasságban. A Family magazin, a Harmat Kiadó és a Magyar Evangélikumi Keresztény Diákszövetség közös rendezvénye házaspároknak.

Helyszín: Wesselényi utcai baptista gyülekezet és közösségi ház (Budapest VII., Wesselényi u. 53.).

Részletes program:

11.00–12.30: „Azt hittük, hogy minden rendben...” Cassells és Hazel Morrell ír misszionárius házaspár előadása.

12.30–13.00: Szendvicsebéd a regisztrált résztvevők számára.

13.00–15.30: Őszinteség. Kiút a zsákutcákból. Szeminárium férjeknek és feleségeknek.

16.00–17.30: Apám kakasa és a részeg elefánt. Verses-mesés-játékos délután Lackfi Jánossal kicsiknek és nagyoknak.

18.00: „Vágyini arra, ami a miénk.” Családjánk titkai. A házasság hete idejéi arcai, Lackfi János és felesége, Bárdos Júlia előadása.

(A 18 órákor kezdődő program alatt gyermekmegőrzést biztosítunk!)

A házaspáros napon a részvétel ingyenes, de előzetes regisztráció szükséges hozzá. Jelentkezni február 17-én 12 óráig lehet az info@hazassaghete.hu e-mail címen.

- Február 19. 18.00: A házasság hete záró ökumenikus istentisztelete. Igét hirdet: Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. A szertartást vezeti: dr. Kiss-Rigó László szeged–csanádi megyés püspök. Házigazda: Cserhádi Sándor evangélikus lelkész. Helyszín: Szegedi evangélikus templom.

A helyi rendezvényekről a www.hazassaghete.hu oldalon olvashatnak az érdeklődők.

Keveházi László evangélikus lelkész életéről készült filmet láthattak a „fapados” filmszemle nézői

Február másodikán kezdődött és ötödikéig tartott a 43. Magyar Filmszemle, amelyen ugyan 141 rendező munkáját láthatta a közönség, de nem volt verseny, és díjakat sem adtak át. *Tarr Béla*, a „fapados” műsrt szervező Magyar Filmművészek Szövetségének elnöke az esemény kezdete előtt tartott sajtótájékoztatón kiemelte: a vasárnap záruló szemle a szakma áldozatvállalásának köszönhetően valósult meg. „Elhatároztuk, hogy megmutatjuk, a magyar film él, a magyar film sokszínű, és a magyar film igenis életrevaló” – hangsúlyozta a Magyar Távirati Iroda híradása szerint a filmrendező.

A szemlén 10 játékfilm, 3 ifjúsági és gyerekkönyv, 1-1 egész estés animációs és egész estés szkeccsfilm, 50 dokumentumfilm, 30 animációs, 9 ismeretterjesztő és 13 kísérleti kisjátékfilm szerepelt.

A programot a Színház- és Filmművészeti Egyetem 6 × 6 osztályának vizsgafilmei, a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola kameraman szakos hallgatóinak 11 alkotása, valamint a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatóinak 9 munkája színesítette.

A programban volt látható *Erdélyi János Keveházi László evangélikus lelkészről* szóló filmje *Fényedből fénysugár* címmel. Mint ismeretes, Keveházi László a második világháború alatt és után a *Sztehlo Gábor* által vezetett gyerekkönyvtár otthonban élt, és az itt létrehozott gyerekkönyvtársaságnak, a *Gaudiopolisnak* lett az első miniszterelnöke. Az ő és szintén lelkész felesége életét követi végig a film, amelyet februárban a pilisi evangélikus gyülekezet szeretetvendégségén is levetítenek.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA
/ *evangelikus.hu*

Kétszáz éve született Charles Dickens

► **Az 1812. február 7-én született angol Charles Dickens fedezte fel az irodalom és általa az olvasók számára a nyomort, a külvárosokat, a kispolgári otthonokat, az érző szívű szegény embereket, az elhagyott gyermekeket, az ostoba és embertelen iskolákat, lelenházakat, árvaházakat, ő fedezte fel a keserves életű fiatalokat és mindezek körében a különcebbnél különcebb, bogaras alakokat.**

Persze, hogy tudott mihez nyúlni ihletért, hiszen ő maga is a társadalom legaljáról jött. Egyik nagyapja házi-szolga volt, a másik sikkasztó. Igen korán, tizenkét éves gyermekként egy fénymázműhelyben kezdett dolgozni, mivel családfenntartó apja az adósok börtönébe került. Heti hat shillingből tartotta el magát és családját. Pár évvel később aztán a család anyagi helyzete egy örökségnek köszönhetően rendeződött.

Tizenöt évesen került egy ügyvédhez írónak, majd bírósági tárgyalásokról, parlamenti ülésekről kezdett tudósítani; mígnem aztán színésznek állt, majd álnéven karcolatókat írt, amelyek rövidesen kötetbe gyűjtve meg is jelentek. Az első sikereket *A Pickwick Klub* című munkája hozta meg számára, ezt a *Twist Olivér* követte.

Műveinek hosszú sorából kiemelkedik a *Copperfield Dávid*, valamint nagyon szép meséje, a *Karácsonyi ének*, az önzés boldogtalanságából

a boldogságra javuló Scrooge úr története.

Kevesen ismerik viszont a saját gyermekei számára írt, *Urunk élete* című művét. 1846 és 1849 között vetette papírra Jézus életének ezt az egyszerű történetét. Eredetileg nem

az olvasóközönségnek szánta, miként saját szavaiból is kiderül: „*Kedves gyermekeim, szívből vágyom rá, hogy ti is megtudjátok egyet s más Jézus Krisztus történetéből, mert mindenkinek illik tudnia róla. Soha nem élt ember a földön, aki annyira jó, szelíd és irgalmas volt, mint Ő, és aki annyira szívén viselte a bűnös, beteg és nyomorult emberek sorsát. Mivel Ő most már a mennyországban van, ahova mindannyian kíváncsiak vagyunk, hogy halálunk után egybe lehessünk együtt, el kell mondanom nektek, kicsoda volt Ő, és miket cselekedett, más különben nem is sejtethetek, milyen csodálatos hely a mennyország...*”

Charles Dickens a maga korában – mint kortárs – nem volt ismeretlen a magyarok körében. Az Angliára példaként tekintő reformkori Magyarországon már igen korán ismert és népszerű lett. *Petőfi Sándor* és *Arany János* is nagy elismeréssel beszélt róla; a Nagyszalonitára látogató Petőfi éppen az ő egyik könyvével lepte meg barátját. *A Twist Olivér – Gondol Dániel* 1843-ban megjelent fordításában – Petőfi kedves olvasmánya volt.

■ – KERESZÉNYI –

HIRDETÉS

Meghívó

Túrmezei Erzsébet, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990. évi újraindulása utáni első főnökösszonya születésének 100. évfordulója alkalmából megemlékezés lesz a budahegyvidéki evangélikus gyülekezetben (1122 Budapest, Kék Golyó u. 17.) február 18-án, szombaton 10 órától.

A program

10.00: Istentisztelet úrvacsoraosztással – dr. Fabiny Tamás püspök

10.45: Orgonamuzsika – ifj. Endreffy Attila orgonaművész

Túrmezei Erzsébet-vers

11.00: Emlékezés Túrmezei Erzsébetre – Madocsai Miklós lelkész

11.30: Filmvetítés Túrmezei Erzsébetről

Túrmezei Erzsébet-vers

11.50: Megzenésített Túrmezei-versek közös éneklése orgonakísérettel

12.00: Kávészünet

12.30: Visszaemlékezés Túrmezei Erzsébetre

– Gertrud Heublein diakonissza

Túrmezei Erzsébet-vers

13.00: *Haydn: D-dúr vonósnygyes* (Op. 76. No. 5.) – Rondo vonósnygyes

13.30: Áldás – Veperdi Zoltán lelkész

DR. FABINY TAMÁS püspök,

VEPERDI ZOLTÁN lelkész,

DR. VISNYEI ORSOLYA társelnök

BÁLINT-NAPI KONCERT

Deák téri
evangélikus
templom
2012. február 14.
18 óra

Mekis Péter és a Boyzless Voice

A koncerten rövid igehirdetés is elhangzik, majd lehetőség nyílik arra, hogy a résztvevők áldást kérjenek életükre.

Médiatámogatók:

Evangelikus Élet

„Mikor Oláhország háborút izene...”

könyve nem politika- vagy hadtörténeti munka, hanem azt mutatja be, hogyan kellett és lehetett menekülni, élni és – sokaknak – meghalni.

Érdekes technika- és család-történeti adalékként hangzott el, hogy miként próbálták „menekíteni” a családi varrógépeket is... A falubírók igyekeztek a falvakat egyben tartani. Mégis sokan széjjelszóródtak. Megszokott látványt mutattak a közterületen tétován „állingózó menekültek”. Az újságokban címközölő és keresőrovatok nyíltak.

A menekültek decemberre hazatértek. És az enyhe télen úgy találták a krumplit a földben, hogy nem volt megfagyva!

Megállt az idő egy pillanatra, amikor a vetítésre elsötétített teremben az előadóból megszólalt az édesanya: Megérte az emberáldozat? Akár magyar, akár román részről?...

■ PRŐHLE PÉTER

A Román Királyság a bukaresti titkos szerződés értelmében 1916. augusztus 27-én hadat üzent Ausztria–Magyarországnak. Még aznap teljes erővel támadást indított. Cserébe Franciaország, Nagy-Britannia, Olaszország és Oroszország elismerte Románia erdélyi területi követeléseit... A támadás nem volt teljesen váratlan. *Tisza István* már 1914-ben sem érezte Erdélyt biztonságban, és részben ezért is ellenezte akkor a háborúba lépést.

Az évszázadok során hadseregek keresztútja volt Erdély, a tatárok is többször jártak itt. 1916-ban még elevenen élt az 1848/49-es román vérengzések emléke. Tény azonban, hogy mindezek ellenére a támadás időszakában a magyar határ katonailag védtelen volt.

A helyzetet bizonytalanság és szervezetlenség jellemezte. Miközben a korábbi tervek csak önkéntes kitelepítést irányoztak elő, a hadüzenet után három órával mégis általános és kötelező kitelepítést doboltak ki a falvakban.

Brassó környéki hétfalusi csángó magyar evangélikusok kálváriájáról tartott vetített képes előadást *Veres Emese-Gyöngyvér* néprajzkutató múlt szombaton a kelenföldi szeretetvendégségen. Az *Evangelikus Életben* is gyakorta publikáló előadó „*Mikor Oláhország háborút izene...*” című

Veres Emese-Gyöngyvér kötetét dedikálja

A SZERZŐ FELVÉTELEI

V. LUTHER-KONFERENCIA RÉVFÜLÖPÖN

A hagyományokhoz híven január utolsó hétvégéjén tartották meg Révfülöpön – immár ötödik alkalommal – azt a Luther-konferenciát, amelynek programjáról az *Evangelikus Élet* múlt heti száma tudósított. Szerkesztőségünk természetesnek tartja, hogy a reformatori örökségre fókuszáló szimpózium főbb előadásai, ha szerkesztett, rövidített formában is, de egyetlen magyar nyelvű evangélikus hetilapunkban is megjelenjenek...

Mit jelent lutheri módon gondolkodni a magyar valóságban?

■ ITTÉS JÁNOS

FOTO: MENYES GYULA

Témánk szempontjából, de a lutheri teológia egészét tekintve is alapvető jelentőségű a törvény és az evangélium megkülönböztetése. Nem mi teszünk különbséget, Isten tett különbséget a törvény és az evangélium között.

Isten kétféleképpen szól az emberhez, kétféle módon közeledik a világhoz. A törvény fogalmához elválaszthatatlanul hozzátartozik a rend fogalma, amely az ember meghatározott viszonyát jelöli Istenhez, de az egész teremtett világhoz is. Isten törvénye nemcsak az, ami a *Tízparancsolatban*, a mózesi iratokban, a prófétáknál vagy éppen Jézus Urunk jalkiáltásaiban elhangzik. Ez, gondolom, meglepetés.

Tudomásul kell venni, hogy a lutheri gondolkodásban ez a bizonyos rend nemcsak az írott, rögzített Szentírásban megfogalmazott és ránk hagyományozott üzenetben jelenik meg, hanem mindabban, amit az evangélikus teológia a „rendek”, „életrendek” kifejezéssel jelöl. Ide tartozik a házasság, az emberi közösségek, a tanítók és tanítottak, beosztottak és vezetők, világi felsőbbség és alárendelt kapcsolata.

Ne felejtsük, Pál apostol tud arról, hogy Isten rendjét, teremtési akaratát – titokzatos, de valóságos módon – azok is a szívükben hordják és felismerhetik, akik egyébként soha életükben nem hallottak Mózesről, prófétákról, *Tízparancsolatról*, *Hegyi beszédről* vagy Jézus Krisztusról.

Ezekben a rendekben Isten az életet, a megmaradást szolgálja, hogy vi- gázzanak egymásra az ő teremtményei. Ezért ezek a rendek amellet- t, hogy fegyelmeznek, biztonságot is nyújtanak a számunkra: vannak szüleink, és amikor még semmi másunk nem volt, ők körülvettek és átöleltek bennünket. Nemcsak a keresztyén gyerekeknek van gondoskodó édesanyjuk... Ugyanakkor ebben az isteni rendben van valami félelmetes is, mert érvényesül benne a „szemet szemért, fogat fogért” elve.

De ha a törvényről beszélünk, rögtön hozzá kell tennünk, hogy ezen túl és ezen felül és ez alatt és e körül a törvény különösképpen is az írott ígében van jelen. Tény az, hogy Jézus Urunk a *Hegyi beszéd* törvény- magyarázatánál valójában a *Tízparancsolat* ígéire hivatkozik. Ezért az első keresztyén nemzedékek törvényen elsősorban a *Tízparancsolatot* értették. De ez nem mond ellene annak, amit a rendről, az életrendekről és ehhez kapcsolódva és ezen felül az írott törvényről mondtam.

***

Tudjuk, hogy Isten a törvény után ki- mondta az evangéliumot is. De ak-

kor miért kell a törvény? Rádásul miért kell ilyen rigorózus módon megkülönböztetni az evangéliumtól, a kegyelem üzenetétől?

Luther hangsúlyosan beszél arról, hogy a törvénynek van egy nagyon fontos, első szerepe, amelyet a teológia *usus politicus* néven emleget. A *Schmalkaldeni cikke*kből erről ezt írja a reformátor: „Itt azt tartjuk, hogy a törvényt elsősorban azért adta nekünk Isten, hogy gátat vessen a bűnnek, részint a büntetésre vonatkozó fenyegetéssel és rémítéssel, részint a kegyelemre és a jó-téteményre vonatkozó ígérettel és annak felkínálásával.”

S aztán beszél arról is, hogy Isten az *usus politicust* a világi felsőbbség összefüggésében is a szívünkre helyezi. Ezt mondja: „Mivel pedig természetből fogva egy ember sem keresztyén vagy kegyes, hanem mindnyájan bűnösök és gonoszak, azért az Isten a törvény által tiltja őket attól, hogy a maguk gonoszágát tetszés szerinti cselekedeteikkel külsőleg nyilvánítsák” – vagyis hogy aki gaz- emberségre érez hajlamot, az, ha másról nem, legalább a börtöntől kezdjen el félni. Ez az *usus politicus*.

És utalok megint arra, amit a *Római levélre* hivatkozva említettem: a törvénynek ez a rendet védő funkciója, leszámítva az eszement diktátorok világát, valójában mindenhol jelen van. És rögtön hozzá kell tenni: nem csak keresztyén uralkodók és többségükben magukat keresztyénnek mondó parlamentek által hozott törvényekben. És ha valaki letagadja is az Úristent az égből, de felelősen végzi felsőbbégi világi szolgálatát – tetszik neki, vagy nem tetszik –, az az Isten szolgája.

Pál apostol sem mond kevesebbet a világi felsőbbégről: „...Isten szolgálja az a te javadra.” Még a nemszere- tem felsőbbség is.

De Luther beszél arról is, hogy a törvény egy másik szolgálatot is végez. Ez az *usus theologicus*, a törvény teológiai használata. Szokták ezt *elenchticusnak* is mondani, ami azt jelenti, hogy a törvény kétségbe ejti, összetöri az embert, mert felismer- teti vele bűnös voltát. „Fegyelmezzon a törvény, hogy az ember felismerje, mennyire nincs semmije sem abból, ami a törvény betöltéséhez tartozik – mondja Luther –, és így megaláz- tassák, a kereszthez meneküljön, Krisztus után sóhajtozzék, és az ő kegyelme után vágyódjék. Magára nézve elcsüggedjen, minden vigasza Krisztus legyen, aki erre más lelket ad neki, ami szívét megváltoztatja.”

Luther azt mondja, hogy Isten törvénye így akar minket kétségbe ejteni, leleplezni önmagunk előtt, hogy azután Pál apostollal együtt kiált- sük: „Ki szabadít ki engem ebből a halál- ra ítelt testből?” Ki szabadít ki a to- tális reménytelenség helyzetéből?

***

Az evangélikus és a református teo- lógia vitájában jelentős elem a *tertius usus legis* kérdése, vagyis hogy van-e harmadik használata a törvény- nek. A kálvini teológia nyomán töb- bek között Karl Barth, a 20. század egyik nagy hatású teológusa azt mondja, hogy a törvény az evangé- lium egyik formája. És a törvény harmadik használata arra való, hogy az egyébként már megtért keresztyé-

neket terelgesse, vezesse és a rossz útról végérvényesen eltérni segítse. Tehát ez a harmadik haszná- lat nem lutheri. De Melancthon éppúgy nem vallotta, mint ahogy a *Formula Concordiaet* aláíró atyák sem. Ennélfogva aki lutheri módon gondolkodik a törvényről, az a *tertius usus legis* vesse ki a szívéből.

A *Formula Concordiae* így fogal- maz: „Az evangélium jó és örvendé- tes hír arról, hogy Isten a bűnt nem büntetni, hanem Krisztusért megboc- sítani akarja.” Most már van két kincsünk: a törvény és az evangélium. Ezek közül a törvény szolgál az evan- géliumnak. Nem az evangélium a törvénynek. A törvény kétségbe ejt, és odaűz bennünket Krisztus keresz- tje alá, ahol ezt kiáltjuk: „Ki szabadít ki en- gem a halálra ítelt testemből?” Erre hangzik fel az evangélium: „Hála az I- stennek, a mi Urunk Jézus Krisztus!” Az evangélium csak a törvény hátterén az, ami: jó hír. Ezért a törvény szolgál az evangéliumnak.

Ugyanakkor arra is oda kell figyel- nünk, amit a metodista Luther-kuta- tó, Philip Watson így fogalmaz meg: „Luther állandóan nagyon erőtelje- sen hangsúlyozza, hogy az evangé- lium jó hírét semmi esetre sem kell olyan embereknek hirdetni, akik bű- neiket nem ismerik el. Az ilyeneket mindaddig a törvénnyel kell ütle- gelni, míg gögjük és keménységük össze nem omlik. Csak akkor lehet nekik a kegyelmet és a megbocsátást jól prédikálni és helyesen hirdetni.”

Isten tehát mindenkinek szánja, de nem mindenkinek hirdetteti az evan- géliumot.

Ne felejtjük végül, hogy az evan- gélium summája és lényege szerint személy: a testté lett Ige, Jézus Krisz- tus. Tehát nem „csak mondatok so- ra”, mint a törvény.

***

Mindebből következik az, hogy Luther szerint a törvény és az evangélium ket- tősségének megfelelően Isten kétfé- képpen kormányozza a világot, ille- ve a világban élő embert. Egyrészt a törvénnyel biztosítja az emberi élet külső feltételeit a földön. Ennek a kormányzásnak reprezentánsa az ál- lamrend vagy – ahogy Luther korában mondták – világi felsőbbség, de ennek a kormányzásnak megjelenítő eszkö- ze az a rendek, életrendek is, me- lyekről már szoltunk.

Isten világi kormányzásának értel- me és jelentősége az, hogy Isten a bűn által megrontott világot sem hagyta magára, és nem akarja át- engedni az ördögnek. A lutheri teo- lógia bázisán a törvény és az evangé- lium megkülönböztetése mellett ezért meg kell különböztetnünk a kétféle igazságot is: a *iustitia coram Deo*t és a *iustitia civilis*: az Isten előtti igaz- ságot, a megigazult bűnös érdemte- lenül, kegyelemből ajándékba ka- pott igazságát, illetve az emberi rend szerint való igazságot.

Ha a mögöttünk lévő huszonegy vagy huszonkét évben egyházunkban is nagy keszékenység volt a mai magyar valóság értékelésében, annak egyik sarkalatos oka éppen ennek a megkülönböztetésnek az elmulasz- tása. Mert aki azt mondta, hogy fátylat a múlt, mindenki bűnös, az félrebeszél, és az evangélium langyos vízzel akarta leönteni és egysá- rosra maszatolni az embereket.

Dóka Zoltánnak volt egy nagyon szemléletes és jó kifejezése a szere- tet és igazság összefüggéséről: az igazság a meder, amely nélkül a sze- retet posvány. Az igazság tartja me- derben a különben szétfolyó szerete- tet. Mert lehet valaki nagy becsben álló közéleti személyiség, de ha nem vallja magát megigazulásra vágyó, bűnbánó bűnösnek, akkor hírneve semmit nem ér. Van igazsága az em- berek előtt, nincs igazsága Isten előtt. Halála órájáig jól ellesz koszo- rúkkal, kitüntetésekkel és márvány- táblákkal, de akkor majd másképp szól az ítélet.

De igaz a fordítottja is. Nem én ta- láltam ki, de jó példaként hadd idéz- zem: A Szentírásban egyedül a Jézus- sal megfeszített latorról tudjuk biz- tosan, hogy üdvözült. Jézus mégsem mondta neki: „Barátom, elintézem, hogy Pilátus szabadon engedjen.” Egy szóval sem mondta neki, hogy nem számít a római helytartó aláírá- sa a halálos ítéletén. Megbocsátotta a bűneit, de tudta, hogy emberi mér- ték szerint halálra méltó gazember. És a kivégzése óráján hirdette neki az üdvösség igazságát. *Iustitia civilis* és *iustitia coram Deo*.

Másrészt a 21. század elejének és a 20. század második felének magyar va- lóságában sokan voltak, akik a társa- dalom perifériájára kerültek, akiknek rossz hírét költötték, akiknek becsü- letébe gázoltak, akiket megraboltak, ki- telepítettek, tönkretettek, „kardélre hánytak” vagy éppen börtönbe csu- tak, és „a világ szemetje” voltak. Ak- tuálisan beszélhetnék *Kende György- ről* vagy *Ordass Lajosról*, akiknek az akkori egyházi vezetése is rossz hírét költötte. Hitem szerint – bár ezt Krisztus fogja megítélni – a *iustitia co- ram Deo* mégis megadatott nekik.

***

Mindebből következik, hogy a tör- vénynek és az evangéliumnak tiszte- letben kell tartania a másik territó- ri- umát. A *katona hivatásáról* című iratában mondja ezt Luther: „Kétfé- le felsőséget rendelt az Isten az em- berek között. Az egyiket lelkileg rendelte igéjével és kard nélkül, hogy ezáltal az emberek jámborakká és igazakká legyenek, és ezzel a megiga- zulással elnyerjék az örök életet.” Ez az egyház territórium. „Ezt az igazu- lást az Isten az ő igéjével szolgáltatja, melynek hirdetését a prédikátorokra bízta. A másik felsőség világi, eszkö- ze a kard, a hatalom, hogy azok, akik igéje által nem akarnak jámborakká és igazakká lenni az örök életre, azok ily világi hatalom által kényszer- rítessenek arra, hogy legalább a vi- lág szerint legyenek jámborakká és igazakká. Ezt az igazságot ő a kard- dal szolgáltatja. És bár ezt az igazsá- got ő nem akarja az örök élettel ju- talmazni, mégis azt kívánja, hogy a békesség az emberek közt megmarad- jon, és földi javakat ad jutalom fejében. Így maga az Isten a megalapítója mind a kétféle igazságosságnak, a lelkinek is, meg a világinak is, ezekben nincs semmi emberi intézmény, ha- nem csak isteni rendelés.”

És nem keverhető össze a kettő. Bármelyik oldalról történjék is határ- átlépés, nem emberi konvenciókat, nem a lutheri teológia tradícióit sért- jük meg, hanem Isten rendje ellen lá- zadunk. Akkor is, ha a világi hatalom arra vetemedik, hogy törvényt alkot

a léleknek. De akkor is, ha valaki az evangélium szerint akarná kormá- nyozni a világot, s minden világi törvényt és hatalmat meg akarna szüntetni. Mert az evangélium nem azt mondja, mit kell tenni, hanem az evangélium azt mondja, hogy „bár gazember vagy, Isten mégis megboc- sít”. Evangéliummal kormányozni a világot annyi, mint beengedni a far- kascsoportát a juhakolba.

Mit kezdünk ezzel a 21. század magyar valóságában?

Van a bibliai szókészletnek egy na- gyon sajátos időfogalma: a *kairosz*. Döntési helyzetet, vissza nem hozha- tó lehetőséget jelent. Ha a mai ma- gyar valóságban – és ebbe beleérttem az elmúlt évtizedeket is – egy szó kö- ré akarnám gyűjteni a nyomorúsága- ink általam felismert okainak tárhá- zát, akkor ez a *kairosz*.

Elmulasztott *kairoszok* tömkelege terhel bennünket évtizedek óta. Ami- kor fecsegtünk, ha nem kellett volna is, és pánikban hallgattunk, amikor kiáltani kellett volna. Amikor keres- tük a túlélési taktikát az Isten iránti engedelmisség helyett, vagy éppen úgy gondoltuk, hogy a magunk bű- neinek takargatásával, relativizálásá- val kiutat találunk, és mások hátán akartunk előremenni.

Végül a törvénynek és az evangéli- umnak és – ennek nyomán, a lutheri teológia látásmódja szerint – Isten két- féle kormányzásának megengedhet- len összekeverése az is, ha politikai döntéseket teológiai érvekkel próbál- nak alátámasztani. Ezért jobb lett vol- na, ha a *Nemzeti hitvallásnak* a szo- kásos és nemzetközileg elfogadott módon a *preambulum* nevet adják. Hasonlóképpen gazdasági dönté- seknél sem lenne szabad az Úristen- re hivatkozni. Mint ahogy nem szol- gálta Isten ügyét az sem, aki a római pápa levelét, még ha szelíd módon is, de egyfajta ajánlásra elküldte minden iskolának, köztük a más felekezettű- eknél is.

Azt gondolom, hogy vannak hely- zetek, amikor a törvény és az evan- gélium megkülönböztetésének böl- csessége elvezethet bennünket arra, hogy józan eszt és szakmai felkészül- tiséget igénylő döntéseinknél ne hivat- kozzunk a transzcendens hatalomra, és elvezethet bennünket arra is, hogy igazán türelmesek legyünk. Mert akik Isten türelméből élnek, talán le- hetnek mások iránt is türelmesek. Hangsúlyozom, nem a gazembersé- gek elnézéséről van szó, hanem a jö- vő tervezésének és megalapozásának akcióiról.

***

Azt mondtam az elején, hogy a cím gondolat okoz, mert gondot jelent, hogy mi a „magyar valóság”, és mit je- lent a „lutheri módon”. Bevallom, nem vagyok egészen biztos abban, hogy mindez ötvenkilenc perc és negyven másodperc után sokkal vi- lágosabb. Beérem azzal, ha kérdések fogalmazódtak meg testvéreim szí- vében, hogy ne tartsák nagyon ter- meszetesnek, ami magától értődőnek tűnik. Hogy tudjunk egy kicsit kri- tikusabbak, egy kicsit türelmesebbek és egy kicsit jobban Istennek enge- delmeskedő tanítványok lenni.

A szerző a *Nyugati (Dunántúli) Egy- házkerület nyugalmazott püspöke*

V. LUTHER-KONFERENCIA

A pedagógus Luther

■ ISÓ DOROTTYA

FOTO: BODA ZSUZSA

1530 tavaszán Luther Márton beköltözött Koburg várába, hogy a lehető legközelebb legyen Augsburghoz, ahol társai – *Melanchthon* vezetésével – az *Ágostai hitvallást* olvassák fel a német császár és a birodalmi gyűlés előtt. Ő nem lehet jelen a gyűlésen, hiszen a birodalmi átok, melyet 1521-ben Wormsban mondtak ki rá, most is érvényben van. De írásával a távollából is buzdítja övéit azért, nehogy eltévedjenek, vagy félrevezessék őket, rámutat azokra a sarkalatos pontokra, amelyekhez ragaszkodniuk kell.

Egyszóval Luther tanítja övéit, és tanítja olvasóit. Ebben az írásában – *Intés az ágostai birodalmi gyűlésen egybegyűlt papokhoz* – megfogalmazza azokat a kérdéseket, amelyekre a keresztyén egyháznak tiszta és igaz válaszokat kell adnia, és amelyeket minden keresztyénnek meg kell tanulnia.

Bevezetés

Luther kérdései és témái között nemcsak a hit és a hitélet egyes kérdései szerepelnek, hanem a világi élet által felvetett kérdések is, melyekre az egyháznak „egyházias”, azaz biblikus választ kell adnia. Így fogalmaz: „Azon tételek, melyeknek tárgyalása szükséges az igazi keresztyén egyházban, amelyeket mi tárgyalunk: Mi a törvény? Mi a bűn? Mi az evangélium? Mi a kegyelem? Mi a lélek adománya? Mi az igazi bűnbánat? Hogyan gyónunk helyesen? Mi a hit? Mi a bűnöknek bocsánata? Mi a keresztyén szabadság? Miben áll a szabad akarat? Mi a szeretet? Mi a megpróbáltatás? Mi a remény? Mi a keresztség? Mi a mise? Mi az egyház? Mik a kulcsok? Mi a püspök? Mi a diakónus? Mi a prédikátori hivatal? Mi az igazi káté: Tízparancsolat, Miatyánk, hitágazat? Miben áll az igazi imádkozás? Mi a litánia? Hogyan olvassuk és magyarázzuk az Írást? Mik a jó cselekedetek? Kioktatás a házasságról, a gyermekekről, a szolgákról, a szolgálókról. Hogyan tiszteljük a felső hatalmasságot? Elemi iskolák. A betegek látogatása. A szegények és kórházak gyámoltása. A haldoklók vigasztalása.”

Luther ekkor nem első alkalommal tanítja övéit és olvasóit, hallgatóit. Azóta, hogy Isten akaratából reformátor lett, egyetemi előadásai mellett a gyülekezet, az egyház népének tanítása is gondjává vált. Sokszor sürgették egy-egy kérdés megválaszolására. Így született például a három *sermo* a bűnbánatról, a keresztségről és az úrvacsoráról.

Tanítással szállt szembe a Witten-

bergben fellépő rajongókkal: nyolc bőjtői prédikációjával cáfolta tanításait, és helyes mederbe terelte a gyülekezet életét. Amikor *Állhatatos János* szász választófejedelem elrendelte az egyházlátogatást, Luther maga is részt vett benne, hogy lássa, milyen tudással, ismerettel rendelkeznek a gyülekezetek tagjai. S amikor elkészerítő képet kapott, nekilátott, hogy „tankönyvet” készítsen: megírta a *Kis kátét* és a *Nagy kátét*.

Luther nem volt pedagógus a szó mai értelmében, de tanító volt abban az értelemben, ahogyan minden teológus, minden lelkész, minden pap – s itt nem feledhetjük a hívek egyetemes papságát sem – az. Jézus missziói parancsa minden keresztyént kötelez arra, hogy a tanítvánnyá tevés szolgálatában tanítsa azokat, akik rábízattak. Minden teológus, minden lelkész és igehirdető pedig kötelezve van arra, hogy az egyház tiszta és igaz tanítását továbbadja felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt. A küldetését veszítene el az egyház, ha szolgálói nem tanítanának, ha szolgálói nem tisztán, biblikusan tanítanának, és ha tanításuk nem vonatkozna a világi élet által felvetett problémákra is, hanem csupán a hit és a hitélet kérdéseire.

Lutherre mint reformátorra, igehirdetőre, papra az Úristen egész egyházának tanítását bízta. Ezért beszélhetünk mégis a pedagógus Lutheréről. Ezért foglalkozik vele a pedagógia tudományának körébe tartozó neveléstudomány is. Tanítói tevékenysége, teológiai alapokon álló pedagógiája mérföldkő a nevelésben. Pedig Luther csak azt tette egész életében, ami rábízott...

A tanítás teológiai alapjai Luthernél

Az „életrendek” teológiája. Minden ember beleszületik az Isten által teremtet életrendekbe: a család közösségébe, egy nép közösségébe, a munka világába. Ennek alapján tölt be különböző szerepeket – melyeket Luther *ordónak*, rendnek nevez –, ennek alapján végzi hivatását. A rendek, amelyekbe tartozik, meghatározzák Istentől kapott feladatait.

Luther szakít a középkori gondolkodással, hogy hivatása csak a papságnak van. Minden munkát hivatásnak mond, és vallja, hogy hivatásnak kell gyakorolni. Ezzel azt is kifejezi, hogy a hivatások között nincs kisebb és nagyobb. Mindre szükség van, ezért mind egyenértékű. A világi hivatásokban levő keresztyén emberek végezzék tehát elkötelezetten világi szolgálatukat, a nekik adatott rendekben legyenek javukra környezetüknek, közösségeiknek, városuknak, népüknek.

A szülői, apai, anyai hivatásban élő ember Istentől kapott küldetése tehát, hogy gondozza gyermekeit, nevelje őket testi-lelki értelemben egyaránt. A keresztyén szülő pedig Jézus missziói parancsára tekintve tanítója gyermekeinek. Neki kell a tanítvánnyá tevés szolgálatában fáradoznia, mert a gyermekei azok, akik rá vannak bízva.

A „szülői” felelősség teológiája. Luther a szülői hivatást kiterjeszti minden olyan hivatásra, amely valamilyen gondviselésre rendeltet: egy ország, egy város, egy gyülekezet gondozására és tanítására.

Vagyis azt a felelősséget, amelyet a szülők hordoznak gyermekeik nevelése iránt, hordozza egy város vezetése a város polgárainak gondozása, nevelése, egy ország előjárói az ország népe iránt, az egyház papjai pedig gyülekezetük tagjai iránt. Ezért a gyermekek tanítása, nevelése Istentől rendelt feladata a világi kormányzásnak. Ráadásul Luther rámutat arra is, hogy a világ sorsa rendkívüli mértékben függ attól, ahogyan gyermekeinket neveljük.

Nevelés Luther teológiája alapján

A nevelés célja. Luther reformátori tevékenysége folytán számtalan kolostor néptelenedett el, szerzetesrendek, apácarendek szűntek meg. Márpedig a tanítás, gyermeknevelés színterei a kolostorok voltak. Ráadásul Wittenbergben a rajongók alaposan összezavarták az egyszerű népet,

mert azt tanították, hogy a tudományos képzettség, azaz a tanulás ártalmas, ördögi dolog. Nincs rá szükség a keresztyén embernek...

Ezért írja meg Luther Márton a *Németország összes városainak polgármestereihez és tanácsosaihoz keresztyén iskolák felállítására és fenntartására* című iratát 1523-ban. Ebben hangsúlyozza, hogy ha a szülőknek fontos volna gyermekük üdvössége és boldogsága, akkor nem tétlenkednének: megkeresnék és megteremtenék gyermekeik lelki növekedésének lehetőségeit, vagyis keresztyén módra nevelnék és taníttatnák őket.

Azért neveljük gyermekeinket, hogy hívó, istenfélő, igaz keresztyén emberek legyenek. Ennek egyenes következménye pedig az, hogy az igaz keresztyén ember értékes tagja lesz társadalmának, hivatását szorgalmasan és hűségesen végzi, életét tisztességben és hasznosan éli. S ha már a szülők – különböző okokból – nem alkalmasak a gyermeknevelésre, vagy nem tudnak vele foglalkozni, akkor ezt a célt a városok vezetőinek, az előjáróknak kell maguk elé tűzni és megvalósítani.

A nevelés tartalma. A hitismeretek átadása, a katekézis vagy kátétanítás mindig, már a kezdetektől, fontos volt az egyház számára. A tananyag a *Tízparancsolat*, az *Apostoli hitvallás* és a *Miatyánk* ismerete volt.

Amikor Luther kátéírásához fog, megőrzi ezt az egyházi hagyományt – magyarázatokat fűz ezek egyes szakaszaihoz –, ugyanakkor ki is bővíti kátéját a keresztség és az úrvacsora igéivel, illetve ezeknek a magyarázatával. Ez tehát szerinte az a minimum, amelyet minden keresz-

tyénnek tudnia kell, amelyet szüntelen gyakorolnia is kell, hogy el ne felejtse, és gondolkodnia is kell róla, hogy elmélyüljön benne.

A káté tanítását a családfő feladataul szabja. Közismert a *Kis káté* felirata: „A családfő így tanítsa háza népét!”

Luther azzal is foglalkozik, hogy mit tanuljanak a gyermekek az iskolákban. A legnagyobb súlyt a nyelvek tanítására teszi, közöttük is a Szentírás nyelveinek elsajátíttatására, hogy minél többen megértsék az igét.

A reformátor gyermekszemlélete. Hogy miként tekintettek Luther korában a gyermekekre, arra legjobb példa az, ahogyan őt nevelték. Rendkívüli szigorúság, olykor kegyetlen bánásmód, verés, mindez azért, hogy megtörjék a gyermek bűnös akaratát, és engedelmességre neveljék. A gyermek tehát bűnös lény, akiből „ki kell nevelni bűnösségét”.

felelő időt kell rászánni, míg megérik a tanulóban.

Harmadik lépés: személyre szabottan kell bővíteni az ismereteket aszerint, kihez melyik rész áll közelebb – hogy tapasztalatokká váljanak a megszerzett ismeretek.

Utolsó lépés: ösztönözni a gyermekeket arra, hogy éljenek gyakran a szentség vételével, s így gyakorolják magukat a keresztyén életben.

Az egész módszert áthatja a *tanítva tanulni* elve, hiszen a családfő sem „perfekt” a tananyagban, mégis tanít. S tanítva tanul. Luther szerint kötelez hetente egyszer felmondani háza népével a kátét, és ügyelnie kell arra, hogy pótolják a hiányosságokat. A *Nagy káté* előszavában a reformátor felhívja a figyelmet: soha senki nem mondhatja magáról, hogy ő már tudja, s nem szorul további tanulásra...

Luther ma is tanít bennünket

Az iskoláztatás terén éppen Luther reformációja nyomán indultak meg óriási változások, és hatalmas fejlődés kezdődött. A világi kormányzás egyre inkább felismerte a gyermeknevelés fontosságát. Tanítók, pedagógusok munkássága kiformalta a pedagógia tudományát, amely azóta is gazdagodik, erősödik ismeretekben, tapasztalatokban, tárgyi eszközökben. Igaz azonban az is – sajnos –, hogy az iskoláztatás zömében elszakadt az egyháztól s annak alapjától, a tiszta tanítástól.

Az egyháznak a katekézis mint a hitismeretek tanításának tantárgya maradt meg, amelybe azonban nemcsak a hit és a hitélet egyes kérdései tartoznak, hanem a világi élet által felvetett kérdések is, melyekre az egyháznak „egyházias”, azaz biblikus választ kell adnia.

***

Mennyire vagyunk gyakorlottak egyházunk tanításában? Mennyire gyakoroljuk magunkat benne? Ha most Luther kérdéseit, melyekben megfogalmazta a keresztyén tanítás lényegét, ismét szemünk elé vesszük, próbára tehetjük magunkat! Vajon hány kérdésre tudunk válaszolni? Vajon tanítjuk-e ezekre a ránk bízottakat?...

Luther tanít ma is. Tanítása tiszta és igaz. Át kellene gondolnunk mindannyiunknak újra. Tanulni kell(ene) újra. Tisztán és igazán kell(ene) tanítani újra. Mert bizony igaz Luthernek ez a mondata is: „Bizony nem tesz Isten csodát, amíg a dolgon az általa rendelkezésünkre megadott eszközökkel nem segítünk.” (*Keresztyén iskolák felállítására ügyében*, 166. oldal)

A szerző a Veszprémi Evangelikus Egyházközség lelkésze

Táncidő

„Megvan az ideje a gyásznak, és megvan az ideje a táncnak” – olvashatjuk a bibliai *Prédikátor könyvében*. Ez is mutatja, hogy a hívő embertől nem idegen a derű, a vídamság – de még a kulturált szórakozás sem. Báli szezon idején érdemes ezt is tudatosítanunk.

A tánc már a Bibliában is az érzelmek kifejezésére szolgált. Általában szüreti időben művelték, vagy pedig a győzelmet ünnepelték ilyen formában. Megrendítő lehetett az a tánc, amely a gyász és általában a fájdalom kifejezésére szolgált. A kórtánc többnyire a közösség megélésének egyik jele volt. Bizonyos korban a vallási kultusz részévé is vált: nem kisebb személyiségről, mint Dávid királyról jegyezték fel, hogy táncolt a frigyláda előtt.

Még meglepőbbek azok a költői megfogalmazások, amelyek Jézus táncáról szólnak. A 3. században keletkezett úgynevezett János-akta Krisztus-himnuszában ezt olvassuk:

**Egy a Nyolc közül velünk énekel
A tizenkettes szám odafönt táncot lejt
A mindenség az, amiben ő táncol
Aki nem lejt táncot, nem tudja azt, ami van.**

Weöres Sándor látomászerű költészetében így jelennek meg ugyanezek a sorok:

**Oldani vágyom és oldódni vágyom. (...)
Dalolni vágyom és dallávnálni vágyom.
Mind táncoljatok!
Ékesíteni vágyom és ékeskedni vágyom.
Lámpád vagyok, ha látsz engem.
Ajtód vagyok, ha zörgetsz rajtam.**

Az ilyen metaforikus formák jelenthetik a forrásvidékét a *Lord of the Dance* című angol nyelvű dalnak, amely Jézusról mint a tánc uráról szól. Prózai fordításban próbálok visszaadni ennek a játékoságában is hitvalló éneknek

a tartalmát. Jézus a világ hajnalától kedve táncolt, így érkezett meg Betlehembe, majd Galileába. A farizeusok és az írástudók nem akartak vele táncolni, a halászek, Jakab, János és a többi tanítvány annál inkább. Az ördöggel a hátán nem volt könnyű táncolnia, de aztán csak győzedelmeskedett, és táncolva vezeti tovább a benne hívőket.

Természetesen mindez látomászerű költészet. Mögötte azonban ott van az a szemlélet, amely kirobbanó örömmel képes Jézusról beszélni.

Dávid és Jézus táncához képest prózainak tűnik a viszonylagos tisztaságra utaló szólás: „Ahol a papok táncolnak”... Annál költőibb és derűsebb *Kányádi Sándor* erdélyi jiddis műfordítása:

**Ha a rabbi táncol, reszket fönn a menny,
Nem mernek a chaszidok megmoccanni sem.**

**Ha a rabbi táncol, táncot jár a szék,
Minden chaszid láb dobogja a tánc ütemét.**

**De ha a rabbi szent énekbe kezd,
Kinyúlik a sátán, menten vége lesz.**

A költői hagyomány bibliai gyökereit érintő jegyzetemel nem egyszerűen a farsang és a báli szezon kínálta gazdag formákra kívánok rámutatni, hanem arra, hogy a mi Urunk az öröm Istene. *Kosztolányi* kalapáló szívvel és ámulattal jegyzi meg: „...az égbe bál van, minden este bál van...” (*Hajnali részegség*) A nagy mennyei bankettre már itt a földön készülhetünk. Bizonytalán igaza volt a bölcs *Prédikátornak*: „*Megvan az ideje a gyásznak, és megvan az ideje a táncnak.*”

■ FABINY TAMÁS

Elhangzott a Magyar Rádió Vasárnapi újság című műsorának Lélektől lélekig rovatában január 29-én

Pontgyűjtés

Pár éve kaptam meg az első színes matricapontomat, mert ezer forint felett vásároltam; mellé a gyűjtőfüzetecskét, amelybe tizenötöt gyűjtöttem nem kellett még, hogy kedvezményes vásárláshoz jussak. Utána sorra jöttek: pontok, kártyák, füzetek, utalványok, nyereményszelvények, pontok, pontok... Jó-jó, hogy motiválni kell a fogyasztást, de már elértük azt a határt, hogy nem vásárló édesanya, feleség vagyok, hanem fogyasztó a fogyasztói társadalomban.

Külön tokozatot vettem a bolti sallangoknak, szépen rendszerezve, hogy melyik pénztárnál mit kell előkapnom... Így hol a bankkártyámat felejtettem ott a pénztárnál, hol a szatyromat, hol a gyerekem kódorgott el, mire mindent elrendeztem és be-pontoztam, beregisztráltam... Voltak olyan mélypontjaim, amikor csak azért tettem be még ezt-azt a kosárba, hogy kerek legyen a végösszeg, mert ugye a pont! Jaj!

És amikor háztársakat lehetett venni egy áruházláncban „jutalmul”, mert sok-sok pénzt otthagytam az ember! Soha nem felejttem el, amikor a

néptáncóra előtt megsörrent az öltözében egy anyuka telefonja, és a fia nem tudta eldönteni, hogy őt egyforma zsák közül melyikhez rohanjon. Kinyitott egyet, kiemelt egy telefont. Az édesanya sikított, hogy az nem az övé, a fiacskája meg összeomlott, hogy „bűnöző lettem!”

Elegem lett!!! Sok jó dolog és megtakarítás lehet biztos ezekben a bolti mániákban, de az igazi takarékossgot és hasznot hozó lépéseket ott-hon kell először megtennünk. Ha vigyázzunk, hogy ne romoljanak ránk a dolgok, hogy ne vegyek többet az elégnél, ne pazaroljuk az áramot, vizet, gázt (amikor ezeket lajstromba szedtem, komoly feladatok elé állítottam magam és családom). Rengeteg láthatatlan pontot hozó, jó döntések ezek. Olyan jólesik kimondani a pénztáraknál, vidáman és szabadon, amikor kérdezik, hogy van-e kártyám, gyűjtőfüzetem, kuponom..., hogy nincs!

És köszönöm, de nem is szeretnék! Egy mindennél nagyobb Cégnél gyűjtjük a „pontjainkat”!

■ PAPP ANDREA

Hogyan tesszük, amit teszünk

Volt már olyan állásod, amelyben azt érezted, hogy a képességeid nincsenek kihasználva? Volt már olyan munkád, amelyet a legkevésbé sem szerettél? Ugye előfordult már mindannyiunkkal ilyesmi? Mit teszünk ilyenkor?

Aki hasonlít hozzám, efféle helyzetben valószínűleg kísértést érez arra, hogy lazán, erőfeszítés nélkül lássa el a dolgát. Kézenfekvőnek látszik azzal magyarázni ezt a hozzáállást, hogy „nem ezt a munkát érdemlem”, vagy „gyűlölöm ezt a munkát”. Ha úgy érezzük, hogy nem becsülnék meg, könnyen véljük jogosnak a képességeinkhez mérten visszafogott teljesítményt. Aki azonban ebbe a tévhitbe esik, önmagának árt csak. Munkánk legfontosabb jellemzőit hajlamosak vagyunk abban látni, hogy „mi a dolgunk”, „hol dolgozunk”, és „mekkora a fizetésünk”. Ez a felfogás azonban legalábbis félrevezető és biztosan nem istenes.

Távrolról sem annyira fontos, hogy mi a dolgunk, hol végezzük, és mekkora fizetséget kapunk érte, mint az, hogy miként látjuk el a munkánkat.

Sokan vágyódnak valamilyen jelentékeny megbízatásra. Jó hír, hogy munkánk fontosságának nincs köze rangunkhoz, beosztásunkhoz vagy

munkánk tartalmához. Bármilyen tennivalónk jelentékeny lehet, feltéve, hogy jó szívvel látjuk el. Szívünk – belső indítékaink – határozzák meg ugyanis, hogy miként végezzük a teendőnket.

Az évek során sok embert vettem fel a céghez, ahol dolgoztam, és bevallom, sokszor végeztem gyatra munkát. Az állásinterjúk közben igyekeztem jóindulattal minősíteni a jelentkezőket, azt gondolva, hogy pontosan megfelelnek várakozásainknak. Mai tudásommal azonban másféle kérdéseket tennék fel a munkát keresőknek az interjúban. Megpróbálnám kideríteni, hogy mit szólnának, ha valami közönséges, esetleg lenézett feladatot kapnának a cégnél, például a mellékhelyiség takarítását vagy padlófelmosást. Az ilyen kérdésre adott válaszokból jobban kiderülne, hogy mennyire tudnak beilleszkedni a csapatunkba.

Az *Ószövetség* számomra egyik legkedvesebb alakja egy olyan ember, aki megértette ezt. József életútja (a történet *Mózes első könyvének* 37. fejezetében kezdődik) végig nehéz volt. Azzal kezdődött, hogy testvérei eladták szolgálatát. A szolgálatban remekül dolgozott, és idővel rendkívül felelős munkakörbe került, amíg in-

dokolatlanul be nem börtönözték. Ott ismét megtett minden tőle telhetőt, és vezető szerepet kapott, míg ki nem szabadult. Kiszabadulása után még feljebb emelkedett, Egyiptom második legmagasabb rangú, csak a fáraónak alárendelt vezetője lett.

Nem juthatott volna előbbre, ha nem dolgozott volna valamennyi élethelyzetében teljes szívvel, mint ha az Úrnak végezné, amint a *Koloséiakhoz írt levél* (3,23) tanácsolja mindenkinek, aki hisz Istenben: „*Amit tesztek, jó lélekkel végezzétek úgy, mint az Úrnak, és nem úgy, mint az embereknek.*”

Ha tehát olyan helyzetbe kerülél, amelynek nem örülsz, vagy amelyet magadhoz méltatlannak találsz, vedd észre, hogy Isten a szívedbe lát. Azt akarja, hogy hű legyél kicsiny dolgokban, mielőtt nagyobb felelősséggel ruház fel. Fontold meg, amit a jó szolgákról mondott Jézus a tanítványainak, ne csak anyagi javainkra, hanem a nekünk megadott munkára és lehetőségekre vonatkozóan is: „*Ura így szólt hozzám: »Jól van, jó és hű szolgám, a kevéssében hű voltál, sokat bízik rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!«*” (Mt 25,21)

■ JIM LANGE

Forrás: Monday Manna

HIRDETÉS

Meghívó

A *Farkasréti ökumenikus esték* következő alkalmán, február 13-án, hétfőn 18.30-kor dr. Joób Máté lelkes, mentálhigiénés docens *A múlt feldolgozását kísérő érzelmek* címmel tart előadást és vezet beszélgetést (Evangélikus-református templom, Budapest XI. ker., Németyölgyi út 138.). Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt.

HETI ÚTRAVALÓ

„Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.” (Zsid 3,15)

Hatvanad hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi arra ösztönöznek, hogy bűjtölben jussunk el a lelki süketésgből az ige meghallására. „Isten sokszor és sokféleképpen szólt az atyákhoz a próféták által, ezekben az utolsó időkben pedig az ő Fia által szólt hozzánk.” (Zsid 1,1–2; Lk) Jézus meghalt bűneinkért, hogy Istenhez vezessen minket. Az boldog, aki nemcsak hallgatja, de meg is cselekszi igéjét, és beszélő viszonyban van vele: „Kialtkok a magasságos Istenhez, ő mellém áll mindenkor.” (GyLK 712) Az Atya országának titkairól tanít ma is Jézus a magvető példázatában, amelyben a mag Isten szent igéje: „...*városról városra és faluról falura járt, és hirdette az Isten országának evangéliumát... Majd emelt hangon hozzátette: »Akinak van füle a hallásra, hallja!«*” Teremjük a hit gyümölcsét állhatatossággal: „*Némelyik pedig a jó földbe esett, és amikor felnövekedett, százszorosa termést hozott.*” (Lk 8,1.8) Nemcsak a zsidóknak szól ez a figyelmeztetés: „*Vigyázzatok, testvéreim, senkinek ne legyen közületek hitetlen és gonosz szíve, hogy elszakadjon az élő Istentől.*” (Zsid 3,12) „*Mert Isten igéje élő és ható... megítéli a szív gondolatait és szándékait.*” (Zsid 4,12) „*Most, amikor halljátok [az Úr Isten] szavát, ne keményítsétek meg szíveteket.*” (Zsolt 95,7–8) Neki kell majd számot adnunk, ámde: „*Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszt alatt!*” (*Füle Lajos*) Luther így tanít: „Isten igéjét ne okoskodj el, se felőle ne vitázz – egyszerűen csak hallgasd! Akkor majd jön a Szentlélek, és elkészíti a szívedet, hogy Isten igéjének hirdetését szívből hinni tudjad.” És ez Mózes tanácsa: „*Szívleljétek meg... fiaitoknak pedig parancsoljátok meg, hogy tartsák meg, és teljesítsék ennek a törvénynek minden igéjét! Mert... életet jelent nektek.*” (5Móz 32,46–47) Két ismert példa Isten igéjének sorsáról e világban: Mózes és Áron kérték a fáraót, bocsássa el népüket; sőt csodát is tettek őelőtte. „*A fáraó szíve azonban kemény maradt, és nem hallgatott rájuk – ahogyan megmondta az Úr.*” (2Móz 7,13) Jézusban megbotránkoztak Názáretben. „*Nem vetik meg a prófétát másutt, csak a házában, a rokonai között és a saját házában.*” „*Csodálkozott is hitetlenségükön.*” (Mk 6,4.6) A hiábavaló, hálátlan hitetlenség helyett mi legyünk hasonlók „*ahhoz a házépítő emberhez, aki leásott, mélyre hatolt, és a kösziklára alapozott!*” Jóvá kell lennie előbb a fának, hogy jó gyümölcsöket teremhessen. „*Mert amivel csordultig van a szív, azt szolgálja a szája.*” (Lk 6,48.45) Hogyan lehet ez? „*Amíg nálatok van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek!*” (Jn 12,36) Jézus a mennyek országát most mustármaghoz, kovászhoz hasonlította példázatában, „*hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által*” (lásd Zsolt 78,2). „*Példázatokra nyitom meg számat, és a világ kezdete óta rejtett dolgokat jelentek ki.*” (Mt 13,35) Kérjük is őt mindenkor: „*Légy velünk szent igéddel, / Jézus, mi Megváltónk, / E földi vándorúton / Te légy útmutatónk!*” (EÉ 277,2)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Legyőzhetjük az akadályokat, vagy az akadályok győznek le minket?

Akik most velem együtt hatodévesek, visszaemlékezhetnek az első izgalomra, amikor belekezdünk ebbe a gyakorlati évbe. Tele voltunk várakozással, talán egy kis félelemmel, tele voltunk kérdésekkel és a kihívás utáni vágygal.

Nagyon vártam a hatodévet. Szerettem volna megérezni, megtapasztalni – és ez meg is adatott –, hogy valahol ténylegesen szükség van rám, hogy ennyire szeretem a gyerekeket, és ezzel szolgálhatom Istent. Sok mindenbe belekóstolhattam az orosházi gyülekezetben, és ez bizonyára a még hátralevő időszakban is így lesz.

Olyan képességekre-tulajdonságokra jöttem rá önmagammal kapcsolatban, amelyekről nem is tudtam korábban. Nem tudtam például, hogy ennyire szeretem a gyerekeket! Az ő mosolyuk nagyon sokat jelent nekem. Felvilágosít, hogy a picik szinte a pótanyukájuknak tekintenek, jó érzés, hogy az ovistokat ölebe vehetem. Ugyanígy azt sem gondoltam volna, hogy képes lennék egy haldokló mellett állni, egy haldoklót kísérni. De ahogy ott voltam a kórházban, és néztem a bácsit, akinek már nem sok ideje volt hátra, rájöttem, hogy igen, erre is képes vagyok.

A hatodév végéhez közeledve gyakran eszembe jutnak a későbbi kihívások. Várakozással tekintek ezek felé; kíváncsi vagyok, vajon mi lesz velem, miután ez az időszak is véget ér. Tudom, ez a fordulópont is egy olyan akadály lesz az életemben, amelyet át kell tudni ugrani, át kell tudni vészeln.

Ahogy az iskolából hazafelé tartok, útközben van egy biciklibolt, amely előtt mindig egy motor áll. A motor tulajdonosa egyszer megkérdezte tőlem, látásérültként nem zavar-e a motorja, nem akadályoz-e engem a „száguldásban”. Azt válaszoltam, hogy egyál-

talán nem. Ő erre tréfásan a következőt mondta: „Akkor még több akadályt kellene ideállítani, hogy azokat is tudd kerülni.”

Elgondolkodtattak a szavai. Valóban nagyon sok akadályt kell kerülnünk életünk során, és ezt hol jó-, hol rosszkedvvel tesszük. De az akadályok jók is lehetnek, és a kihívásokból sok mindent tanulhatunk – nemcsak mi, hatodévesek, hanem bárki.

Isten mindig mellettünk van, és sohasem ad elénk olyan akadályokat, amelyekkel ne tudnánk megbirkózni. Rádásul Jézussal kerülni tudjuk a buktatókat! Ha pedig véletlenül eslenénk valamelyikben, az sem baj. Kacagva felállhatunk, és vágthatunk tovább. Bártran vágjunk hát bele a feladatokba, tudva azt, hogy a kudarcaink és a sikerélményeink is előrevisznek minket!

■ VARGA DIÁNA

Névjegy: Varga Diána

Hatodéves teológushallgató vagyok az orosházi gyülekezetben. Szeretek száguldozni, biciklizni (erre sajnos csak ritkán van mód), szeretek

nevetve szembenézni a holnappal, nem utolsósorban pedig szeretem kerülni az akadályokat. Nem bántam meg, hogy a teológiára kerültem, mert az egyetemi évek megtanítottak gondolkodni, és arra ösztökéltek, hogy több nézőpontból is körüljárjam a dolgokat. Ott szeretnék majd szolgálni, ahol Isten megítélése szerint is szükség lehet rám.

OSZTOZÓ

Akarsz beszélni róla?

A héten mutatták be a magyar mozis *Lynne Ramsay* új film-drámáját, amelyet *Beszélnünk kell Kevinről* címmel találssz meg a programmagazinokban. A *Lionel Shriver* azonos című művéből forgatott alkotás egy anya és fia kapcsolatát mutatja be. Az anya, Eva (*Tilda Swinton*) talán soha nem is akart igazán anya lenni, végül azonban karrierjét és szakmai ambícióit legyőzve életet ad Kevinnek (*Ezra Miller*). A fiú néhány nappal a tizenhatodik születésnapja előtt tíz embert gyilkol meg iskolájában.

Az anya két évvel a szörnyű tragédia után néz szembe az eseményekkel, házasságával, szülői szerepének csődjével és felelősségével. Felteszi magának a kérdést: igazán szeretne-e gyereket, és végső soron nem ő felelős-e a tíz ember haláláért? A női főszereplő rátermettségét jól érzékelteti, hogy alakításért az idén rögtön Golden Globe-díjat zsebelt be. A film egyébként a kommentárok szerint 2012 legmegrázóbb alkotása lehet a filmszínházakban.

Ha pedig nem Kevinről, hanem a kábítószerekről szeretnél beszélni, vedd le a könyvesboltok (vagy a könyvtárak) polcáról *dr. Csernus Imre* könyvét. Az ismert pszichiáter közel tíz évvel ezelőtt megjelent *Drogma* című kötete a közelmúltban ismét napvilágot látott a Jaffa Kiadó gondozásában. A könyv az akkor még az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben dolgozó Csernus egy hetét örökíti meg. Virtuálisan ott ülhetsz a doktor Húvösvölgy fele igyekvő kocsiában, beülhetsz vele a kiscsoportos foglalkozásokra, végigjárhatod vele az intézet kórtermeit. A „főhős” nyíltan beszél kudarcairól is: mely esetekben nem tudott segíteni a szenvedélybetegeken. Megtudhatjuk tőle, hogy a pszichiáter is csak asszisztálni tud akkor, ha a beteg valóban szeretne meggyógyulni, a drogos akaratát azonban ő sem tudja pótolni. „Gyógyulás az az állapot, amikor valaki a saját sikereit és kudarcait folyamatosan, napról napra jól tudja kezelni” – vallja.

Ha pedig a drogoknál tartunk, érdemes elolvasni nem-

csak a pszichiáter, hanem a toxikológus könyvét is. Az *A Zacher – Mindennapi mérgek* című kötetben *Zacher Gábor* „mérégdoki” válaszol *Karizs Tamás* újságíró kérdésére. Az orvos, aki az országban talán a legtöbbet tud az úgynevezett partidrogok működéséről, sokat mesél saját életéről is. Érdekes, majdhogynem mulatságos történeteket tudunk meg mentőmúltjából, majd megismerteti az olvasókat a különböző drogok természetével. „Ha valaki azt mondja, hogy vannak a könnyű drogok meg a kemény drogok, egyvalamit elárult magáról – hogy nem ért ehhez a témához” – jelenti ki, és azt is elárulja, hogy az utóbbi években elterjedt szinтетikus szerekkel gyakran még a toxikológus sem tud mit kezdeni, ezért még a legkényebbnek tartott heroinnál is veszélyesebbek. Érthető módon magyarázza el azt is, mikor lesz az ember csokoládéfüggő, és miért jó, ha a szülő rockzenét hallgat a gyermekével.

■ JENŐ

Szélrózsa-szemle

Közelkép Csizmadia Nóra koordinátorról

► Két héttel ezelőtt *Meríts!* címmel új rovatot indítottunk itt, az *Evangélikus Élet* ifjúsági oldalán, amely az *Osztozó* rovattal felváltva jelentkezik. Ebben négyhetente a július 18–22. között Fonyódligetre tervezett, 9. országos evangélikus ifjúsági találkozóról tudhattok meg részleteket. A rovat első cikkében – harmadmagával – *Csizmadia Nóra Szélrózsa-koordinátor* hívogatott benneteket február 25-ére egy balatonboglári előtalálkozóra. Hogy kit is takar ez a név, kiderül a vele készült beszélgetésből.

– Békéscsabán születtem egy hatgyermekes keresztyén család negyedik porontyaként. Már egészen kicsi koromtól kezdve mentem a templomba a szüleimmel, jártam a hittanórákra, így a vallás és a hit természetesen módon tartozik hozzá az életemhez.

Az ötödik–nyolcadik osztályt a békéscsabai evangélikus gimnáziumban végeztem. Itt ismerkedtem meg *Kutyeyné Ablonczy Katalinnal*. Többek között neki és általa vezetett táboroknak köszönhetem, hogy elkezdtem ifjúsági órákra járni, majd pedig a hittanári pálya mellett döntöttem. Az ifinek ma is tagja vagyok, s bár az, hogy Budapesten tanulok és dolgozom, kicsit döcögössé teszi az alkalmakon és programokon való folyamatos részvételt, de amikor csak tudok, ott vagyok, amiben csak tudok, részt veszek, a nyári táborokat pedig semmi pénzért nem hagynám ki.

– *Tanulsz is és dolgozol is, előbbi az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) hallgatójaként.*

– Amikor először jelentkeztem a teológia hittanár szakára, akkor még feltételül szabták, hogy párhuzamosan vegyem fel egy másik főiskola vagy egyetem valamilyen tanári vagy pedagógiai szakára is. Ez abban az évben nem sikerült. Mivel olyan közgazdasági szakközépiskolában érettségiztem, ahol felnőttoktatással is foglalkoznak, ezért maradtam az iskolában még egy évet, és logisztikai ügyintézői végzettséget szereztem. Közben letettem az emelt szintű érettségit, és ezzel felvételt nyertem az Eötvös Loránd Tudományegyetem matematika alapszakára.

2006 szeptemberében kezdtem el párhuzamosan a két egyetemet. A kezdők nagy lelkesedésével ugrottam bele a tanulásba, de viszonylag hamar kiderült, hogy a két egyetem nem megy egyszerre. Időközben a felsőoktatásban bevezették a bolognai rendszert, és eltörölték a már említett követelményt. Ezért úgy döntöttem, először elvégzem a számomra fontosabb hittanár szakot, és majd utána veselkedem újra neki a matematikának. A teológián jelenleg a katekéta/elképásztori munkatárs alapszak utolsó félévét járom, és épp most szeretném beadni a jelentkezésem a hittanár-nevelőtanár mesterképzésre.

– *Mielőtt rátérnénk arra, hogy a 9. országos evangélikus ifjúsági találkozó koordinátoraként mik is a feladataid, felelevenítsd nekünk az eddigi szélrózsa élményeidet?*

– A Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) békéscsabai csoportjának életébe 2000-ben kapcsolódtam be, akkor még egyszerű alkotókörösként, majd fokozatosan egyre több programban vettem részt. Az első Szélrózsámra, a 2006-os szolnoki találkozóra is a KIE révén jutottam el, méghozzá a kávéház munkatársaként. A pult mögötti kiszolgálás jó lehetőség volt arra, hogy emberekkel ismerkedjek meg. Erről a találkozóról elevenen él bennem az áhítatok utáni csoportbeszélgetések emléke, egy zsúfolt teremben hallott előadás, ahol még az ablakokban is lógtak az emberek, a Filmklubban vetített *Fehér tenyér* című film, az *Elevenhold* együttes koncertje, a hatalmas esőzés, az éjszaka nyúló közös éneklés és gitározás a csömöri ifisekkel, a csendséta a Tisza-parton – és még ezer más.

Két évvel később Kőszegen azt mondogattuk a többiekkel egymásnak, hogy ha otthon megkérdezzük tőlünk, milyen volt a Szélrózsa, egyszerűen csak annyit válaszolunk: nem tudjuk, mert dolgoztunk. A kávéház beszerzési fe-

lelőseként abban az évben tényleg nagyon sokat kellett rohangálnom. Azért ott tudtam lenni *Komlósi Piroska* előadásán, a Tamás-miséen, a főtéren rendezett programokon, az áhítatokon és az esti koncerteken. A kávéházi munka mellett a záró istentiszteleten együtt szolgálhattam a szervezőkkel; egy egyetemi szeminárium keretében fél éven át készültünk erre az eseményre.

Ezt követően csatlakoztam a Szélrózsa főszervezőit egybefogó Tízekhez. Az első utótalálkozó kitalálásában és megszervezésében már én is aktívan részt vettem.

2010 nyarán Szarvason is Tízek-tagként voltam jelen, és a Csendsátorban is segédkeztem. A programok közül a *Gábiel* zenekar, a *Talamba*, illetve a *Fugato* együttes koncertje, a délelőtti bibliaatulmányok, az erdélyiek esti áhítata maradt meg különösen is az emlékezetemben. Nagyon örültem annak is, hogy gyülekezetem fiataljai közül is sokakkal együtt fesztiválizhattunk a Körös-parton.

– *A Tízek-tagságtól egyenes út vezetett a Szélrózsa-koordinátori állásig?*

– Amikor kiderült, hogy az Országos Iroda Gyermek- és Ifjúsági Osztályának egyik munkatársa, *Grendorf-Balogh Melinda* szülési szabadságra megy, az a döntés született, hogy a helyére – fél-fél állásban – két embert vesznek fel, és közülük az egyik a Szélrózsa koordinátora lesz. Tudomást szerezve erről – mivel érdekelt a feladat –, megpályáztam az állást. A felvételi elbeszélgetésen alkalmasnak találtak a posztra, így 2011. július 1-jével munkába állhattam.

A fő feladatom az, hogy összefogjam a százaikat, intézzem az adminisztrációs ügyeket, és összekapcsoljam a különböző munkaágak önkénteseit. Közvetlenül elsősorban a Tízek-találkozókkal és a munkaágvezetőkkel vagyok kapcsolatban – ez körülbelül ötven embert jelent. A különböző munkaágakhoz tartozó önkénteseket az adott munkaág vezetője fogja össze. Nagyságrendileg tehát mintegy ötszáz segítőtől beszélhetünk, akik ezerral beszélnek a nyári nagy találkozóra.

– *Milyen Szélrózsát álmodtatok, álmodtok meg?*

– Hamisítatlan balatoni kavalkádot tervezünk a nyárra, ahol mindenki megtalálja a saját korosztályának, érdeklődési körének megfelelő programot. Igyekszünk a hagyományos kínálatot feldobni, színesíteni. Alternatívákat akarunk kínálni a résztvevőknek a *merítésre*. Szeretnénk, ha nem kimerülne, hanem az élet igéjéből *merítve*, feltöltekezve térnének majd haza a fesztiválózó, és ha ezek az érzések-élmények adnának nekik lendületet a sűrű hétköznapi színesebbé tételéhez.

Február 25-én szeretnénk mindebből egy kis ízelítőt adni előzetesen azoknak, akik még nem voltak Szélrózsán, és egy kis nyáridézést azoknak, akik már megfordultak valamelyik nagy találkozón. A balatonboglári előtalálkozó motója: „*Közelíts!*” – szeretnénk ezt a témát kicsit jobban körbejárni. *Szemerei János* püspök úr fog beszélni nekünk az egymáshoz, Istenhez és önmagunkhoz való közeledésről, kapcsolatainkról. A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz), a vakmisszió és a Sarepta szeretetotthon segítségével megismerkedhetünk a sérültekkel való foglalkozással, a feljűk való közeledés lehetőségeivel. Természetesen lesznek koncertek és KIE-kávéház is. A programról bővebben a www.szelrozsaatalalkozo.hu honlapon lehet olvasni.

■ V. J.

Szabad a tánc

Bálozók fogadása

Konfirmandusok jive-bemutatója

► Folytatás az 1. oldalról

► Immár tizenhatodik alkalommal rendezték meg január 28-án Sárváron az evangélikus farsangi bált. A rendezvényt dr. Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója (középső képen) nyitotta meg.

A Nádasdy-vár ódon falai között színes papírdíszek, léggömbök és lázas jövés-menés jelezte a közeledő eseményt. Lassan az első vendégek is szállingózni kezdtek. Az érkezőket a korbácsos jelmezbe öltözött Nádasdy Ferenc bandérium fogadta a bejáratnál, így nem csoda, ha néhányan a fegyverektől megrémülve nem mertek beljebb merészkedni.

Szerencsére végül senki sem tántorodott vissza, az üres helyiségek megteltek, és mindenki lelkesen várta az est kezdetét. Gyorsan peregtek az események. Horváth Zsolt gyülekezeti felügyelő mondott köszöntőt, a Sárvári néptáncokör pedig fergeteges táncot lejtett.

A bál háziasszonya, Pártlinc Soós Zsuzsanna köszöntötte a bálozókat, majd – a hagyományokhoz híven – az egyházközség konfirmandusai adták elő táncaikat. Miután ezek megalapozták a jó hangulatot, a bálnyitó ünnepi beszéd hangzott el. A múzeumigazgató hangsúlyozta:

„A szervezett bálók az ünnepélyességen túl mindig a társadalmi viselkedéskultúra ápolásáról és fenntartásáról szólnak. A közösségépítésen felül a jó modor, az etikett és az illem szabályait hangsúlyozták a résztvevők számára kortól és társadalmi berendezkedéstől függetlenül. Fontosnak tartom, hogy a mai, fejte tetéjére álló világban is hangsúlyozzuk és ápoljuk ezeket az örök értékeket.”

A beszédet koccintás követte, majd Gyarmati István lelkes mondott asztali áldást. A jóízű vacsora után a táncos kedv is feléledt: közös tánc, táncoktatás, tombolahúzás tartotta fenn mindvégig a jó hangulatot, egészen a kapuzárásig – hajnali négy óráig.

■ H. D.

„Lelkemet felüdíti”

Népzenei hétvége a jó pásztor közelében

► Immár hatodik alkalommal találkoztak február 3–5. között Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban a népzene és néphagyományok kedvelői. Idén a pásztorok világát idézték fel. Az evangélikus népzenei hétvége házigazdája Végh Szabolcs volt, aki maga is több népi hangszeren játszik, és egyházunkban a Menyegző Értéktörző Egyesület keretein belül népszerűsíti a magyar népzene.

A jó hangulatról a Tönköly zenekar gondoskodott. Ők tavaly is meghívott vendégladók voltak, örömmel jöttek ismét Szárszóra. A népzenei együttest Szabó Adrienn vezeti, két fia és bőgős barátjuk szombaton és vasárnap is hajnalig muzsikált. A tizenhét éves cimbalmos, Gergő virtuozitása mindenkit ámulatba ejtett. Ő azt vallja, hogy a cimbalom egyáltalán nem „töltelékhangszer”: szólóhangszerként is tökéletesen megállja a helyét. Gergő az ország egyik legjobb cimbalomjátékosánál, Balogh Kálmánnál tanulja a zenélés fortélyait. A zenekart a népzenei találkozókra minden évben hűségesen visszatérő Martinovszky István is erősítette, aki kitartóan fújta tárogatóját, klarinétját.

Szombat délelőtt Kovács Boglárka és Tóth Orsolya, fiatal erdélyi citerások gyönyörű népdalcsokrot adtak elő a Kárpát-medence tájegységeinek népdalkincséből.

Délután Bakay Péter tartott izgalmas diáképes előadást a gyimesi pásztorok életéről. Ő maga közelről ismeri ezt az életformát, mivel egy esztendőn át közöttük élt. Azóta is minden évben visszatér hozzájuk, és másokat is magával visz. A résztvevők megtudhatták tőle, hogy „a pásztoroknak enni kell, a juhoknak menni kell”. A pásztor legfontosabb célja, hogy jó legelők felé terelje juhait, ezért a bárányoknak bizony mindig úton kell lenniük. Ha a nyáj gyarapszik, úgy „a juhásznak is jól van dolga”. Ott, a havasokban persze egyáltalán nincs szó pásztoridillről: kemény küzdelmet jelent a nyáj őrzé-

se a ragadozóktól, a fejs sem könnyű feladat. A „verebesben”, a nyáj melletti kis kunyhóban töltött hideg éjszakák

igazán nem nyújtanak a paplanos ág kényelméhez fogható élményt. Mindezek ellenére a gyerekek azért szívesen énekeltek az ismert népdalt: „terelgeti nyáját, fújja furulyáját”.

Szombaton sokak öröme korongozni, agyagozni is lehetett. De lehetett népdalokat tanulni, ismereteket szerezni a pásztorok jellegzetes hangszereiről, a furulyákról, a dudákról, a citerákról is. A szombat esti táncban kanász-táncokat sajátíthattak el a vállalkozó kedvűek, a merészebb fiúk, férfiak jókorákat ugráltak

a keresztben földre fektetett botokon. Az aprók tánca után kedvükre rophatták a lassú és a friss csárdást.

A befagyott Balaton és a frissen leesett hó többeket komoly dilemma elé állított: most akkor daloljanak, agyagozzanak, vagy inkább korbácsolózzanak, hógolyózzanak? Idén különösen is sok kisgyermekes család jött el, benépsült a ház.

A hétvége témája a 23. zsoltárhoz és Ezékiel próféta üze-

netéhez kapcsolódott: Isten így biztat bennünket is: „...ti az én juhaim, az én legelőm nyája vagytok.” (Ez 34,31)

Jézus korában a pásztorok lenézett foglalkozás volt. A kegyes zsidók tisztatlannak tartották a pásztorokat, hiszen munkájuk miatt nem tudták megtartani a szombatot, és nem tudtak részt venni az ünnepnap ientiszteleteken. Éppen ezért különösen felszabadító, hogy az angyalok által hirdetett örömhír a Gyermek születéséről először hozzájuk érkezik el.

A vasárnap délelőtti népzenei istentiszteleten Kardos Zsuzsanna és Gálos Ildikó szolgálatával a pásztorok hagyatékáról esett szó: az igazságról, amely szabadá tesz, és arról a megtaláló, mellénk lépő szeretetről, amely révén mindennap részünk lehet hűs-vétban és karácsonyban. A jó pásztor oltalmában megélt gazdagságból nap mint nap részesülünk, és ebből a bőségből másoknak is bőven adhatunk. Az evangélikus népzenei hétvége résztvevői valóban ezt élhették át.

■ VARGA GYÖNGYI

HIRDETÉS

Felvételi hirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2012/2013-as tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani.

A jelentkezési lapokat és mellékleteit 2012. február 15-ig kérjük eljuttatni az iskolába, lehetőleg személyesen (1052 Budapest, Sütő utca 1.). A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressék fel az iskola honlapját (www.deg.sulinet.hu).

Mentálhigiénés és szervezettefejlesztő szakirányú továbbképzési szak

A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné-intézete 2012 szeptemberétől akkreditált mentálhigiénés és szervezettefejlesztő szakirányú továbbképzést hirdet humán segítő foglalkozású szakemberek (pedagógusok, szociális területen dolgozók, lelkeszek, orvosok, ápolók stb.) részére.

A felvétel kritériuma: főiskolai vagy egyetemi végzettség, személyes alkalmasság. A képzés időtartama: 4 félév, 387 óra, havonta 2 nap (péntek, szombat).

A jelentkezés az SE Mentálhigiéné-intézet jelentkezési lapján történik. Igényelhető postán: SE Mentálhigiéné-intézet, 1450 Budapest, Pf. 91; 1085 Budapest, Üllői út 26.; e-mailben: mental@mental.usn.hu, illetve telefonon: 1/266-0878 (Calin Márta), valamint letölthető az intézet honlapjáról: www.mental.usn.hu.

FOTÓK: KULCSÁR ZSUZSANNA

Kedves Húgom!

Amikor ezeket a sorokat írom, igazi hideg tél van. Az utóbbi napokban nagy hó esett, éjjelente jóval mínusz 10 fok alatt van a hőmérséklet, de nappal sincs sokkal melegebb. Ma reggel szépen sütött a nap, csodálatosan szikrázott a hó a napsütésben, fantasztikus látvány volt! Gyerekkorunk teleire is így emlékszem, ahogy a hó szikrázik a napfényben. Pedig már azt hittük, elmarad a tél, hiszen több fokkal melegebb volt eddig az idő, mint az ilyenkor várható lenne. A rádióban arról beszéltek, hogy a fák rügyei közel állnak a kihatározáshoz, a méhek pedig már kijárnak, és elkezdtek az utódok költségét. Bizony, most a mínusz 20 fokban is biztosítaniuk kell a plusz 35-öt! Csak remélhetjük, hogy ezek a nagyon hideg nappalok és éjszakák nem okoznak végzetes károkat a gyümölcsfáinkban és a kaptárakban.

Különben nagyon érdekes volt, hogy a nagy hó megérkezése előtt vadludak ezrei jelentek meg az égen, s hangos gágogással húztak melegebb tájakra a hideg elől. Fantasztikus állatok! Mindig *Nils Holgersson* és a vadludak kalandjai jutnak eszembe róluk. És persze az, hogy *Selma Lagerlöf* általános iskolásoknak írta meg könyvét

kalandjaikról, még hozzá földrajz-könyvként! A vadludak utazása kapcsán mutatta be a diákoknak Svédország flóráját és faunáját. Ilyen könyvből tanítva talán ma is jobban fel lehetne kelteni az ifjúság érdeklődését a természet iránt. De ma már arról is írni kellene, hogy mi, emberek hogyan pusztítjuk és veszélyeztetjük a környezetünket, hogyan veszítik el az állatok természetes élőhelyeiket, és hogyan tűnik el – szinte rohamléptekben – földünkön a biológiai sokféleség. És hogy mit lehetne és kellene tenni azért, hogy ezeket a káros folyamatokat legalább lefékezzük.

Ezek a nagy hidegek egyébként minden állatot megviselnek. A vadak nehezen találnak élelmet maguknak a vastag hótakaró alatt, s úgy hírlík, néhány helyen átjárót kellett készíteni, hogy a nagyvadak el tudjanak jutni az etetőkhöz. De a kicsikről is gondoskodnunk kell: ha eddig nem tettük, most feltétlenül tegyük ki a madáretetőket, mert éheznek a madarak. És bár a hóból tudnak innivalót nyerni, nem árt itatót is kirakni nekik, hogy egy kicsit megkönnyítsük az életüket.

Említettem már, hogy idén az egerészölyv lett az év madara? Ezeket a

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

fantasztikus, méltóságtejes madarakat szinte mindenhol látni lehet, sük és hegyvidéken egyaránt, ahogyan zsákmányra lesve gubbasztanak a megfigyelőhelyükön, vagy köröznek a levegőben. Magyarországon 1933 óta élveznek lelövési tilalmat, de lehet, hogy már nem sokáig! Ugyanis túlszaporodásra és vadgazdálkodási károkozásra való hivatkozással vadászhatóvá kívánják tenni az egerészölyvet is. Csak remélni tudjuk, hogy ezt sikerül megakadályozni!

Végre megjelent a *Vad Magyarország* című film DVD-n! Meséltem már róla, most majd meg is lehet vásárolni. A *Török Zoltán* rendezte film történetének keretét egy rétiszcsalád élete adja. Csodálatos képeket láthatunk benne Magyarország vizes élőhelyeiről, mindenképpen nézzétek meg! Ez a film akár egy alternatív földrajz- és biológiai könyv is lehetne a magyar diákok számára.

Szeretettel üdvözlő nővéred:

■ ANIKÓ

Balatonszárszó: példa, érték

► Az *Evangélikus Élet* hasábjain 2011-ben jó párszor találkozhattak olvasóink a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban zajlott komplex – víz-, hulladékkezelési és energetikai – fejlesztésekről szóló beszámolókkal. A projekt 2011 decemberével lezárult, a támogató elvégezte a végső ellenőrzést, a záró pénzügyi és projekt-előrehaladási jelentést is beadta az intézmény. A fejlesztések azonban komplexitásuk miatt továbbra is méltóak a figyelemre – talán nem túl profán azt mondani, hogy a napelemben termelt árammal világító LED-izzót sem érdemes véka alá rejtetni, hanem minél magasabbra kell tartani, hogy minél többeknek világítson, mutasson utat. Hogy ezt nem csak a projekt megvalósítói gondolják így, jól példázza az, hogy a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. már harmadszor szervezett tanulmányutat a konferencia- és missziói otthonba.

A Balatoni Fejlesztési Tanács háttér-szervezeteként működő Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. az Európai Unió *Intelligens energia programja* keretében nyert el támogatást a *RELACS – Turisztikai szállások zöld energiával* című nemzetközi projekt megvalósítására. A RELACS a turisztikai szálláshelyek európai hálózata, amely célul tűzte ki a turizmus környezetre káros hatásainak csökkentését. Február 1–2-án a projekt keretében tíz országból (Nagy-Britanniától Görögorszáig) érkeztek hotelmenedzserek, hogy a saját intézményeikben is alkalmazható megoldásokkal ismerkedjenek.

Az első nap délelőttjén a vonarcvashegyi Zenit Hotelben alkalmazott energetikai fejlesztéseket ismerték

meg, délután pedig a szárszói intézmény bejárására és a projektről készült film megtekintésére került sor. A résztvevők élénken érdeklődtek az alkalmazott megoldások iránt, a helyszíni bejárás során valamennyi részletre (fejlesztés, az üzemeltetés költségei, tapasztalt nehézségek) kiterjedően tettek fel kérdéseket. A találkozó második napján a minősítésekkel és díjazásokkal kapcsolatos tennivalókat egyeztetni a nemzetközi konzorcium.

Mint *dr. Horváthné Labát Márta*, a projekt menedzsere elmondta, céljuk az, hogy a legjobb feltételeket teremtsék meg ahhoz, hogy a turisztikai szálláshelyeket üzemeltető cégek bátran ruházzanak be energetikailag és megújuló energiával kapcsolatos fejlesztésekbe. Tíz partnerországból

összesen százötz szálláshelyet vontak be, és legalább hatvan szálláshely esetében döntéshozatalt szeretnének elérni az energiahatékony beruházások megvalósítása érdekében.

Kidolgoztak egy minősítési rendszert, amely négy kritérium – az energiafogyasztás, a tudatosság felkeltése, az épületek továbbfejlesztését szolgáló beruházások és a megújulóerőforrás-menedzsment – mentén vizsgálja a szálláshelyek elkötelezettségét.

A RELACS kritériumai közül kötelező a turisztikai szálláshelyek elsődleges fosszilisenergia-fogyasztását huszonöt százalékkal csökkenteni (hosszvetőlegesen egy éven belül), hogy megkaphassák és használhassák a RELACS Hálózat logóját. Azok a szálláshelyek, amelyek a legjobb eredményt érik majd el a fosszilisenergia-fogyasztás csökkentése terén, esélyesek lehetnek arra, hogy elnyerjék a legjobbnak járó hazai elismerést, valamint a leghatékonyabb energiafelhasználású európai szálláshely díját majdan Brüsszelben.

A projekt vezetőjének véleménye szerint mind a hazai, mind az európai díj elnyerésére jó eséllyel pályázik a szárszói fejlesztés. Példaértékűnek tartja azt a komplexitást és azt az elkötelezettséget, amelyet egyházunk a fenntartható fejlődés terén tanúsít.

■ KOCIS ISTVÁN

EVÉL&LEVÉL

Imádkozni kell!

Azt mondja a Biblia: „Egymás terhet hordozzatok: és így töltsetek be a Krisztus törvényét!” (Gal 6,2)

Miről szeretnék írni? Ma kb. egymilliárd keresztyén az Isten népe, szám szerint még mindig a legnagyobb vallási közösség vagyunk a földön. Ebből nap mint nap 25 millióan vannak kitéve a létveszélynek. Gondoljunk bele, hány templomot romboltak le Indiában, Kínában, Egyiptomban vagy – legutóbb – Nigériában. Ott van Irak, ahonnan az utóbbi tíz esztendőben hat-százezer keresztyén menekült el az üldözés miatt.

Ezekért az emberekért *imádkozni kell!* – hogy ezt a lelki s nagyon sokszor fizikai terrort az Úrnak tetsző módon hordozzák el. Tudunk-e, akarunk-e éretük rendszeresen könyörögni? Azt gondolom, hogy ez minden rendű-rangú egyházi személynek Isten előtti kötelessége, mely számon kéretik. Erre kell a figyelmet felhívni.

Az adott térségekben a helyzet – tevélegesen – nem tudunk változtatni. De az imaszolgálat olyan dolog, ami mindenki által gyakorolható. S ha ez a szolgálata részünkről elmarad, az rajtunk kéretik számon. Adassék nekünk ebben felelősség, odaszánás és öröm, hogy ezzel is az Urat tudjuk szolgálni.

Ezekkel a sorokkal minél szélesebb réteget meg kell érinteni. Ma már csak az idősebbek emlékeznek, mi is volt itt nálunk ötven-hatvan éve. És az csak töredék például az afrikai esetekhez képest.

„Hanem növekedjete a kegyelemben és a mi Urunknak és megtartó Jézus Krisztusunknak ismeretében. Néki legyen dicsőség, mind most, mind örökkön-örökké.” (2Pét 3,18) Ámen.

Imádkozó szeretettel:

■ VICTOR GÁBOR (Barcs)

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Sajtos pogácsa

Hozzávalók: 50 dkg liszt, 25 dkg Rama margarin, 5 dkg élesztő, 3 dl tej, 1 ½ evőkanál kristálycukor, 30 dkg reszelt sajt, 1 kis pohár tejföl, 3 tojássárgája, 5 közepes méretű krumpli, 2 csapott evőkanál só, a kenéshez tojásfehérje.

Legelőször a meghámozott, négyfelé vágott krumplit sós vízben megfőzzük – annyi vizet tegyünk az edénybe, hogy ellepje, és egy csapott evőkanál sót tegyünk bele. Ha a krumpli megfőtt, leöntjük róla a vizet, és még forrón összetörjük. Kicsit hűlni hagyjuk.

Az élesztőt a langyos cukros tejben felfuttatjuk. A tört krumplihoz hozzágyúrjuk a margarint, majd bele tesszük a lisztet, a tejfölt, a tojássárgákat, egy csapott evőkanál sót, a legvégén pedig a tejes élesztőt. Az egészet jól összegyúrjuk, majd letakarva 15 percig kelesztjük.

A 15 perc leteltével a tésztát lisztet gyűrődéskán körülbelül 2 cm vastagságúra nyújtjuk, és megszórujuk 15 dkg reszelt sajttal. A négy

FOTÓ: BODA ZSUZSA

oldalát középre hajtjuk, és így még egyszer kinyújtjuk – ezzel beledolgozzuk a tésztába a sajtot. Ismét középre hajtjuk a négy oldalát, majd letakarva további 20 percig pihentetjük. Ezután még egyszer kinyújtjuk, és az oldalait középre hajtva ismét 20 percig kelesztjük.

A sütéshez a körülbelül 2-3 cm vastag tésztát pogácsaszaggatóval kiszaggatjuk. A tepsiben tojásfehérjével megkenjük a pogácsák tetejét, megszórujuk reszelt sajttal, és 160 fokra előmelegített sütőben 15 perc alatt megsütjük.

HIRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület 2012. évi közgyűlését és külmisziói napját a korábban jelzett február 18. helyett *február 25-én, szombaton 10–15 óra* között tartja a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Téma: *Missziói felelősség nemzedékről nemzedékre*. Előadást tart: *Gáncs Péter* elnök-püspök.

Az ebédszünet utáni fórumbeszélgetést – melynek résztvevői *Ilríg Dénes* mérnök, *Laborczy Géza* lelkész, *Kalocsa Zsuzsanna* lelkész, *Bence Zsófi Anna* gyógytornász – *B. Pintér Márta* lelkész vezeti.

Kérjük, hogy minél nagyobb létszámban, a missziós köröket is képviselve jöjjenek el Testvéreink.

Előreláthatóan 2012 márciusától újra megnyílnak a *Környezet és energia operatív program* épületenergetikai korszerűsítést, energetikai rendszerek fejlesztését támogató pályázatainak forrásai, összességében mintegy százmilliárd forintos kerettel. Érdemes tehát minél előbb végiggondolni, milyen fejlesztések lehetségesek egy-egy gyülekezetben, intézményben, és elkezdni megtervezni a projekteket.

Az előkészítés lépéseinek végiggondolásában az egyház pályázati munkacsoportja szívesen nyújt segítséget az érdeklődőknek. Az evangélikus egyház pályázati szabályrendelete, a kerületi referensek elérhetősége és az aktuális pályázati kiírások megtalálhatók a <http://palyazat.lutheran.hu> honlapon – ezen a weboldalon egyúttal lehet tenni az egyházon belüli bejelentési kötelezettségeknek, és a támogatási kérelmek benyújtására is szolgál a honlap.

■ K. I.

VEGH SZABOLCS FELVÉTELE

